

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Linnéuniversitetet

Yrkesexamen: Grundlärarexamen med inriktning mot arbete i fritidshem

Beskrivning

Förutsättningar och organisation

Linnéuniversitetets grundläroutbildning bedrivs vid två orter (campus): Kalmar och Växjö. Vid båda orterna finns en lång tradition av läroutbildning. Sedan 1843 har först lärarseminarier, därefter lärarhögskolor och efter 1977 högskolorna organiserat utbildningen av lärare, tidigare företrädesvis lärare för låg- och mellanstadiet samt förskollärare. Linnéuniversitetet (Lnu) bildades genom en fusion mellan Högskolan i Kalmar och Växjö universitet 2010. I och med fusionen täcker lärosätet fler ämnesområden och har därtill förstärkt kompetensen genom att större miljöer har bildats. En bärande tanke för lärosätet är att studenter ska kunna genomföra sin utbildning vid ett campus, utan att resa mellan orterna. Däremot används den samlade kompetensen och kapaciteten bland lärare och forskare vid hela universitetet genom att utbildningarna bemannas med hela lärosätets kompetens.

Lnu är organiserat i fem fakulteter och nämnden för läroutbildning (NLU). NLU är en beställarnämnd som under universitetsstyrelse och rektor ansvarar för att besluta om utbud, fördela grundutbildningsuppdrag till utförande fakulteter, följa upp kvaliteten och att fördela forskningsmedel efter behov till läroutbildningens tio forskargrupper i syfte att säkra och utveckla utbildningens vetenskapliga bas. NLU leds av dekan för nämnden och består av dekaner från de fyra fakulteter som är involverade i läroutbildningen (fakulteterna för samhällsvetenskap (FSV), för konst och humaniora (FKH), för teknik (FTK) och för hälso- och livsvetenskap (FHL), två externa ledamöter och tre student-representanter. Som stöd till nämnd och nämndsledning ansvarar kansliet för läroutbildning för beredning av nämndsärenden och beslut, budget, utredningar, kvalitetssamordning, utbildningssamordning och programgemensam administration, VFU-organisation samt studievägledning.

För varje lärarexamen finns ett av NLU tillsatt fakultetsövergripande programråd som har i uppdrag att säkra helhet och progression genom att stödja kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. För grundläroutbildningen finns programrådet för grundläroexamen som är gemensamt för programmets tre inriktningar. Programrådet för grundläroexamen är brett sammansatt och består av PR-ledare (lärare), lärorepresentanter från samtliga fakulteter, en extern representant i form av en rektor samt tre studentrepresentanter, en från respektive inriktning av programmet. Därutöver har PR två ständigt adjungerade ledamöter, en från försöksverksamheten med övningsskolor och verksamhetsintegrering samt en utbildningssamordnare från NLU:s kansli. För respektive inriktning i grundläroprogrammet finns även en koordinator (lärare) för den ordinarie läroutbildningen och en inriktningsansvarig (lärare) för försöksverksamheten med övningsskolor. Koordinatorernas/ inriktningsansvarigas huvudsakliga uppgift är främja helhet och progression genom att skapa och upprätthålla kontaktytor och informationsutbyte mellan involverade parter.

Utbildningens utformning

Lnu har examenstillstånd för förskolläro-, grundläro-, ämnesläro-, yrkesläro-, specialläro-, och specialpedagogexamen. Totalt omfattar läroutbildningen årligen 888 nybörjarplatser. Grundläroprogrammet omfattar årligen 198 platser som campusutbildning på heltid vid båda campus (78 platser i Kalmar och 120 i Växjö), varav 70 platser avser inriktningen fritidshem (30 platser i Kalmar och 40 i Växjö).

Sedan hösten 2013 genomförs en försöksverksamhet med verksamhetsintegrering (VI) av delar av Lnu:s läroutbildning. Det som utmärker VI är att studenterna tillbringar i snitt en dag i veckan ute i skolverksamheten under teorikurserna, vilket gör att teoretiska studier och praktik fortlöpande knyts samman. Studenterna gör VI-dagar och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) på samma skola under ett läsår och byter sedan skola i syfte att få vara i flera olika skolor under utbildningen. Initialt riktades försöksverksamheten mot studerande på grundläroprogrammet med inriktning mot arbete i årskurs 4-6 vid campus Kalmar, men vidgades 2014 då Lnu:s ansökan om att delta i försöksverksamhet med övningsskolor beviljades. Sedan 2015 är VI infört som en profil i grundläroprogrammets samtliga inriktningar vid campus Kalmar. Då VI-profilen varit framgångsrik och uppskattad av alla inblandade pågår ett arbete med att genomföra modellen i alla läroutbildningens inriktningar, vid båda campus.

Utbildningsplanen för grundläroutbildningens inriktning mot arbete i fritidshem är utformad efter de allmänna målen i Högskolelagen samt examensmålen i högskoleförordningen. Strukturplanen (modellen

över hur kurserna är organiserade) ser ut enligt figur 1 med samtliga kurser på grundläggande nivå. Strukturplanen beslutades 2015 efter att en utvärdering visat på behovet av att förstärka röda trådar mellan kurserna inom programmet. Kurserna är fr.o.m. antagningen 2015 placerade i en mer logisk ordning och inom gemensamma terminsteman som ska hålla samman innehållet i kurserna (se figur 1). Flera av kurserna inom programmet har placerats parallellt dels för att ge studenterna mer tid för studier och dels för att UVK-kurserna ska få stöd av mer ämnesdidaktiska kurser. Strukturen möjliggör längre och fördjupat samarbete mellan lärare i olika kurser och skapar större helheter i programmet vilket i sin tur skapar en tydligare progression och en mer sammanhållen utbildning.

	År 1	År 2	År 3	
Ht	<i>Terminstema: Fritidshemmets samhälleliga och pedagogiska uppdrag</i>	<i>Läsårstema: Ledarskap och profession i ett inkluderande perspektiv</i>	<i>Terminstema: Barns fria tid i fritidshem</i>	
7,5	Perspektiv på läraruppdraget samt fritidshemmet och skolan i samhället (UVK1)	Valbart ämne Bildpedagogik Idrott och Hälsa Musik	Barns fria tid i fritidshem & Fritidshemmets didaktik II, utvidgat lärande (Fripo 4 & 5)	
7,5	Fritidshemmets didaktik, meningsfull fritid		↓	VFU III
7,5	VFU I		(forts) Barns fria tid i fritidshem & Fritidshemmets didaktik II, utvidgat lärande (Fripo 4 & 5)	
7,5	(Fripo1)		↓	
	(UVK2)			
Vt	<i>Terminstema: Fritidshemmets didaktik och metodik i relation till olika språkvärldar</i>forts.....	<i>Terminstema: Självständigt utvecklingsarbete</i>	
7,5	Utveckling lärande och kunskap (UVK3)	Bedömning, betyg och kvalitetsarbete (UVK5)	Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt (UVK 8)	
7,5	Kommunikation och språk-utveckling för lärande i fritidshem (Fripo2)	VFU II (i ämnet)	Självständigt arbete inom det fritidspedagogiska området (Fripo 6)	
7,5	Didaktik och läroplansteori (UVK4)	Ledarskap, profession och samverkan (UVK6) Specialpedagogiska perspektiv (UVK7)	VFU IV	
7,5	Gr. Läs-, skriv och matematik-utveckling för lärande i fritidshem (Fripo3)		(forts) Självständigt arbete inom det fritidspedagogiska området (Fripo 6)	

Figur 1: Strukturplan för grundläroprogrammet inriktning mot arbete i fritidshem.

Relationen mellan VFU, UVK och ämnesstudier/ämnesdidaktik

Det fritidspedagogiska området omnämns i strukturplanen som Fripo-kurser. På Lnu läser studenterna 30 hp i ett valbart praktiskt/estetiskt ämne (bild, idrott eller musik).

Det finns en pågående diskussion om vad som ska prägla professionsutbildningar. I utredningen Med undervisningsskicklighet i centrum (SOU 2018:17, s 115 ff.) förs en utförlig diskussion om begreppet 'professionalism'. Ett utvidgat perspektiv på professionalism betonar specifikt det professionella ansvaret, snarare än ett externt ansvarsutkrävande, och undervisningens moraliska dimension. Linnéuniversitetet strävar efter att utbildningen mot Grundläroarexamen inriktning mot arbete i fritidshem sammantaget ska ge de studerande en utvidgad professionalism, där de studerande utvecklar en vana att utifrån teoretisk grundad kunskap reflektera över de val av innehåll, kunskapssyn och förhållningssätt i relation till en konkret praktik som de kontinuerligt kommer att ställas inför i sitt kommande yrke som lärare. Utbildnings- och strukturplanen är utarbetad för att skapa röda trådar mellan kurserna inom programmet. I syfte om att stödja studenternas utveckling av en för läraryrket relevant professionalism genomsyrar två perspektiv på progression hela grundläroutbildningen: yrkesprofessionell och vetenskaplig progression. I såväl utbildningsplanen som i samtliga kursplaner betonas de båda perspektiven. I varje kursplan har den professionella och den vetenskapliga progressionen egna rubriker. När kursplanemål och

examinationsuppgifter formuleras tas hänsyn till hur kursinnehållet bidrar till uppbyggnaden av den professionella och vetenskapliga kunskapsbasen samt till var i den professionella och vetenskapliga progressionen studenten befinner sig. För att stödja utvecklingen av den vetenskapliga progressionen finns en vägledande matris att utgå ifrån. Matrisen omfattar totalt sju domäner: etisk- och vetenskaplig medvetenhet, tidigare forskning, problemformulering, teoriansknytning, metodiskt kunnande, empirisk bearbetning och analys samt formaliahantering och textproduktion. Varje domän är indelad i introducerande, utvecklad samt fördjupad nivå. Som stöd för den professionella progressionen, inom hela utbildningen i allmänhet och för VFU i synnerhet, finns ett VFU-ramverk. När kursplanemål och examinationsuppgifter formulerats har hänsyn tagits till hur kursinnehållet bidrar till uppbyggnaden av den professionella och vetenskapliga kunskapsbasen samt till var i den professionella och vetenskapliga progressionen studenten befinner sig. I de programvärderingar som genomförs årligen uttrycker studenterna att de är nöjda med progressionen i utbildningen och de känner sig successivt allt bättre rustade för sin kommande yrkesroll. Progressionen ställer stora krav på dem som arbetar inom utbildningen eftersom varje kursansvarig måste skaffa sig kännedom om utbildningen i allmänhet och om närliggande kurser i synnerhet. Att stärka olika progressionsspår ingår därför i ett av de pågående utvecklingsarbeten som programrådet arbetar med och som finansieras av NLU.

Utifrån programrådet för grundlärares examens riktlinjer har en arbetsgrupp varit delaktiga i arbetet med att ta fram kursplaner samt tydliggöra progressionslinjer i UVK. För att säkerställa progression blev de åtta UVK-kurserna indelade i fyra block: Organisation, styrning och bedömning, Undervisning, lärande och utveckling, Livsvillkor, sociala relationer och ledarskap samt Vetenskap och metod. Programrådets kvalitetsarbete syftar till att utveckla progressionen för dessa områden genom programstudierna. Genom att kurserna delas in i block synliggörs kursinnehåll kopplat till progression mellan kurser vilket ökar möjligheter till fördjupning och progression inom respektive block. Inom grundlärares programmet sker viss samläsning av UVK-kurserna, framförallt mellan inriktning F-3 och 4-6. Majoriteten av UVK-kurserna har dock en inriktning/infärgning mot arbete i fritidshem. Den utbildningsvetenskapliga kärnan (UVK) består av centrala och generella kunskaper för lärare i grundlärares programmet:

1. Organisation, styrning och bedömning, bestående av tre delkurser à 7,5 hp

- Perspektiv på läraruppdraget (UVK 1)
- Didaktik och läroplansteori (UVK 4)
- Bedömning, betyg och kvalitetsarbete (UVK 5)

2. Undervisning, lärande och utveckling, bestående av två delkurser à 7,5 hp

- Utveckling, lärande och kunskap (UVK 3)
- Specialpedagogiska perspektiv (UVK 7)

3. Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt 7,5 hp (UVK 8)

4. Livsvillkor, sociala relationer och ledarskap, bestående av två delkurser à 7,5 hp

- Livsvillkor och sociala relationer (UVK 2)
- Ledarskap, profession och samverkan (UVK 6)

Grunden för VFU-bedömningar inom grundlärares programmet finns i VFU-ramverket, ett styrdokument utarbetat av en av lärarutbildningens forskargrupper. Ramverket tar fasta på att lärandet i VFU omfattar ett åskådar- respektive ett deltagandeperspektiv där studenternas lärande inom de två perspektiven organiseras med en tydlig progression genom samtliga VFU-kurser. Åskådarperspektivet innebär att studenten ges tillfällen att pröva på eller bevittna typiska situationer i yrket som därefter får utgöra exempel och underlag för reflektion, och deltagarperspektivet att studenten förs in i en yrkespraktik och yrkesgemenskap där kunnande och expertis finns och därmed successivt kan utveckla sin yrkesroll. Kurserna omfattar därför samma mål men med stigande svårighetsgrad inom tre områden: didaktisk kompetens, relationell/kommunikativ kompetens samt analys- och reflektionsförmåga. Ökningen av svårighetsgraden beskrivs med hjälp av kriterier på fyra nivåer: 1) introducerande nivå, 2) grundläggande nivå, 3) utvecklad nivå och 4) fördjupad och tillämpad nivå. Här möjliggörs alltså en kvalitativ progression av studenternas lärande, men även en kvantitativ progression äger rum då antalet mål som studenterna ska kunna behärska blir fler ju senare i utbildningen VFU-kursen är placerad. Ett exempel på kvalitativ progression kopplat till målet att kunna kommunicera förväntningar till eleverna och visa tilltro till deras förmåga att lära är att studenten på

introducerande nivå (VFU 1) ska vara på väg mot att kommunicera förväntningar som speglar tilltro till elevernas förmåga att lära. På fördjupad och tillämpad nivå (VFU 4) ska studenten aktivt uppmuntra eleverna att möta utmaningar i lärandet. Nya mål förs in i VFU-kurser utifrån såväl erfarenheter studenterna gjort under tidigare VFU som kunskaper de erhållit från ämnes- Fripo och UVK-kurser. Kriterier även för U och för VG finns formulerade. VFU-ramverket är till hjälp inte bara för den professionella progressionen inom den verksamhetsförlagda utbildningen, utan också för hela utbildningen och relationen mellan kurserna. Ett mått på hur väl den professionella progressionen i utbildningen fungerar fås till exempel i programvärderingen 2017 där 96 % av studenterna som efter sista terminen på utbildningen svarade på utvärderingen menar att VFU-perioderna succesivt har fördjupat deras yrkeskunskap.

Förutsättningar

Personal

Bifogad lärartabell visar vilka lärare som har utfört uppdrag under den aktuella tidsperioden 2017 i grundlärarprogrammets inriktning fritidshem. Av tabellen framgår att det är 69 lärare som i varierande grad arbetar i inriktningen. 23 av dem undervisar inom fritidspedagogiskt område (Fripo). 10 lärare arbetar mellan 20 och 55 % av heltidstjänst i inriktningen och kan därmed anses ha en hög undervisningsgrad. Av de 10 lärare med hög undervisningsgrad är 4 utbildade fritidspedagoger. Övriga 6 innehar en annan lärarexamen (ämneslärare, låg-, mellan- eller högstadielärare). Av samtliga undervisande lärare har 54 en tillsvidareanställning. Av de 15 anställda med tidsbegränsad anställning är 1 biträdande lektor, 3 doktorander, 10 adjunkter och 1 adjungerad lärare. 5 av de tidsbegränsade lärarna är fritidspedagoger. Av samtliga 69 undervisande lärare är 32 disputerade. Av dem är 4 docenter och 3 professorer. Två femtedelar av undervisningstiden i programmet bedrivs av utbildade fritidspedagoger och lika stor andel av undervisningstiden bedrivs av disputerad personal.

Kompetensförsörjning, uppföljning och utveckling

I Linnéuniversitetets verksamhetsplan för 2018-2020 skrivs särskilda satsningar fram för att öka lärarutbildningarnas attraktion. På s 11 i verksamhetsplanen står: '...görs särskilda satsningar på att öka utbildningarnas attraktion genom ökad verksamhetsintegrering och översyn av verksamhetsförlagd utbildning (VFU)'. Detta bör skrivas ut när man refererar till VP. Vidare strävar Linnéuniversitetet efter att öka andelen disputerade lärare ytterligare, framför allt inom professionsutbildningar. Samtidigt behöver Linnéuniversitetets utbildningar lärare med professionsrelaterad men även kompetens avseende samverkan och internationalisering (s 12). Varje fakultet har en systematik för att löpande hantera kompetensförsörjningen, följa upp kompetensförsörjningsplanerna och bibehålla stabilitet och tillgänglighet i den samlade lärarresursen. NLU samarbetar och stödjer finansiellt fakulteternas kompetensutvecklingsbehov på lång och kort sikt. Ett arbete som handlar om att rekrytera ny personal med rätt kompetens samt för att utveckla kompetensen hos befintlig personal. Kursansvariga institutioner genomför systematiska uppföljningar av lärares kompetens, kompetensutvecklingsbehov och rekryteringsbehov i relation till utbildningens omfattning, undervisning och examination. I årliga redogörelser analyserar institutionerna kompetens- och personalbehov de kommande åren. De underlag som används är främst medarbetarsamtal med prefekt som genomförs minst en gång per år, sammanställningar av forskningsproduktion och forskningsverksamhet, kurs- och programvärderingar och dialoger med kursansvariga och programråd. Ansvar för kompetensutveckling ligger på kursgivande institutioner. Institutionerna följer arbetstidsavtalet som innebär att adjunkter har minst 10 % av sin tjänstgöring avsatt för kompetensutveckling och för lektorer är motsvarande andel för forskning 20-25 %. Inom fakulteten för samhällskunskap där majoriteten av utbildningen sker har adjunkter 15 % kompetensutveckling. Inriktning på kompetensutveckling/ forskning beslutas i samråd med prefekt och ska vara av relevans för programinriktningens kurser samt bidra till vetenskaplig meritering. Lärare som är verksamma i utbildningens kurser ska ha genomgått behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning, en utbildning som erbjuds i samband med nyanställning. Olika sätt att utveckla den kollegiala kompetensen förekommer som till exempel gemensamma internat och heldagsträffar där lärarpersonal från institutionerna träffas i programarbetslag och diskuterar kursutveckling, examinationer, litteratur och utveckling av undervisning eller temaseminarier inom forskningsmiljöer.

Vid Institutionen för didaktik och lärares praktik, den institution som hanterar majoriteten av fritidslärarutbildningens kurser, har en gästprofessor, Sven Persson, Malmö Universitet, anställd under 2017 och 2018, på 25 %. En av hans uppgifter har varit att anordna meriteringsseminarier för personal som medverkar i utbildningen. Under en serie seminarier har adjunkter bland annat fått stöd i att identifiera relevant kompetensutveckling samt förbereda en meriteringsportfölj inför kommande ansökningar till doktorandtjänster. I samarbete med NLU har fakulteten under fyra år tillbaka satsat på strategisk rekrytering av lektorer (50 % forskningstid i tjänst) och antagning av doktorander med inriktning på pedagogik, inklusive specialpedagogik. Av nu antagna doktorander i forskarutbildning är två specifikt inriktade mot fritidshemmets praktik.

Fakulteten för teknik (FTK), där är matematikämnet återfinns, arbetar aktivt med vetenskaplig kompetensutveckling, för att möta problemet att det inom matematikdidaktik i Sverige är stor konkurrens om disputerad personal. Institutionen för matematik genomför med stöd av fakulteten, NLU och HR-avdelningen sedan tid tillbaka en strategisk satsning på kompetensutveckling av adjunkter i form av forskarutbildning eller magister-utbildning i matematikdidaktik, med förmånliga arbetsvillkor som t.ex. bibehållen adjunktlön. Dessutom erbjuds vid nyrekrytering av lektorer 50 % forskningstid under de första två anställningsåren. Dessa satsningar har idag resulterat i ett kollegium med stor andel forskarutbildad personal. För den löpande pedagogiska och vetenskapliga kompetensutvecklingen förväntas lärarna delta i seminarier i matematikdidaktik som i princip erbjuds varje vecka och behandlar nya forskningsrön såväl som utvecklingsprojekt inom undervisningen.

Även vid Fakulteten för konst och humaniora (FKH), som innefattar de institutioner som ansvarar för kurser i kommunikation, läs- och skrivutveckling, arbetar man aktivt med kompetensförsörjningen och följer en flerårig plan som utgår ifrån personalens ålder och planerad verksamhet. I samband med att personal har erhållit externa medel till flera forskningsprojekt och att uppdrag mot Skolverket och enskilda skolor ökat har flera nya universitetslärare med lärarexamen och ämnesdidaktisk kompetens rekryterats till Institutionen för svenska. På så sätt har både den vetenskapliga kompetensen och professionskompetensen stärkts. Professionskompetensen är stark och stärks kontinuerligt genom att lärarna också arbetar med uppdragsverksamhet och i nätverk som inkluderar verksamma lärare. Tre doktorandtjänster, ett lektorat och en adjunktstjänst kopplade till grundlärarutbildningen är utlysta vid Institutionen för svenska språket. Vid Institutionen för film och litteratur planeras för rekrytering av en lektor med inriktning i uppdragsutbildning i skelsektorn och en med inriktning mot lärarutbildningen.

Värdering och analys

Antalet lärare och deras kompetens kan sägas stå i proportion till utbildningens volym och genomförande. Linnébarometern från 2017 visar att studenterna är nöjda med sina lärare i inriktningen. Grundlärarstudenter med inriktning mot fritidshem menar att de i hög grad upplever sina lärare som pedagogiskt skickliga (78%) och att lärarna har haft en bred kompetens och djup kunskap inom de ämnen de föreläser i (83%). Antalet lärare i utbildningen påverkas av att denna bedrivs på två orter där lärare med relevant kompetens från respektive campus nyttjas i samtliga kurser. Vidare påverkas antalet lärare av att föreläsare med specifik kompetens inom aktuella ämnen och forskningsområden anlitas inom flera inriktningar. Dessa lärares insats i fritidsläraryrket kan i lärartabellen tolkas som förhållandevis liten medan deras totala undervisning i läraryrket i flertalet fall kan vara relativt omfattande. I inriktningens VFU-kurser deltar också lärare från skolor i regionen, vilka inte syns i tabellen. Dessa är behöriga fritidspedagoger eller lärare i fritidshem och flertalet av dem har genomgått universitetets handledarutbildning som ges på avancerad nivå och omfattar 7,5 hp. Från och med hösten 2019 kommer även en fördjupningskurs i form av handledar- och mentorsutbildning på avancerad nivå omfattande 7,5 hp att erbjudas dessa lärare.

En utmaning inom programmet handlar om att studenterna även under sin campusutbildning får möta lärare med såväl yrkesrelevant som vetenskaplig kompetens. När det gäller universitetslärares yrkesrelaterade kompetens upprätthålls och utvecklas denna av de VFU-besök vars direkta syfte är att kvalificera bedömningen av studentens yrkeskunskande, men som också ger rika tillfällen för lärare att observera och samtala om aktuell verksamhet samt utveckla samverkan med personal i skolan. Vidare finns ett fritidslärarnätverk där yrkesverksamma regelbundet möter universitetslärare kring frågor om fritidslärares praktik. Detta gynnar också utformande och genomförande av kurser så att de blir relevanta för arbetslivet. Institutionen för didaktik och lärares praktik (DLP) samt Institutionen för pedagogik och lärande (PEL), som tillsammans ansvarar för majoriteten av fritidsläraryrket utbildningskurser, arbetar som beskrivits kontinuerligt med att rekrytera personal med relevant kompetens. Det kan dock konstateras att forskarutbildning med inriktning skola och utbildning nationellt sett inte verkar motsvara lärosätenas behov av disputerade lärare. Detta gäller inte minst lärare med sin forskning inriktad mot fritidshemmets praktik. Denna situation leder dels till att det finns svårigheter att rekrytera lärare med viss kompetens, dels till ett stort behov av att bygga upp en omfattande forskarutbildning för att därigenom bidra till kompetensförsörjningen lokalt och nationellt.

Institutionerna DLP och PEL, som båda är inne i en period av pensionsavgångar, rekryterar i första hand tillsvidareanställd personal men rekryteringar av tidsbegränsat anställd personal förekommer också. I den senare kategorin ingår så kallade adjungerade adjunkter som främst bidrar med aktuell yrkeserfarenhet från fältet. I rekrytering av kommunalt anställd personal är löneläget vid universiteten, jämfört med i kommunerna, en utmaning. Detsamma gäller för rekrytering av doktorander med lärarexamen. Gemensamt för NLU och samtliga fakulteter är att kompetensförsörjningen av lärare till lärarutbildningen har varit högt prioriterad under ett flertal år. I syfte att stärka programmets yrkeskoppling arbetar institutionerna systematiskt med att "kompetensväxla" nyanställda disputerade lärare. Dessa ges möjlighet att auskultera på fritidshem under en eller två veckor, i kombination med inläsning av gällande styrdokument och forskning riktad mot arbete i fritidshem.

Att kompetensen matchar innehållet i kurserna säkras till stor del av att NLU har en beställarfunktion. Vilka lärare som deltar i utbildningen är beroende av NLU:s fördelning av anslag och ansvar, vilket innebär att vid utveckling och fastställande av nya kurser samt vid omprövning av tidigare beslut ska miljöer redovisa adekvat kompetens. Bedömningsgrunder för sådana inventeringar handlar om huruvida miljöer kan visa på en för kursinnehållet relevant forskningsbas med vetenskaplig förankring i såväl nationell som internationell forskning och tydlig koppling till professionen samt en professionsbas där lärarna har aktuell, beprövad och dokumenterad erfarenhet från fältet samt god förankring och kompetens inom utbildningsvetenskaplig forskning. Miljön ska vidare vara en integrerad utbildnings- och forskningsmiljö som samverkar med det omgivande samhället. Utifrån en sådan inventering av kunskapsmiljöer bereder och fattar NLU beslut om ansvarig och eventuell medverkande fakultet för utbildningsuppdraget. I vissa fall involveras lärare från en miljö/institution, i andra fall från flera och ibland anlitas medarbetare med särskilda kompetenser.

Utbildningsmiljö

NLU främjar den vetenskapliga basen för lärarutbildningen bland annat genom att årligen fördela forskningsanslag motsvarande ca 20 mkr till lärare och forskningsmiljöer som på ett tydligt och aktivt sätt bedriver forskning med relevans för det utbildningsvetenskapliga och ämnesdidaktiska undervisningsinnehållet. De miljöer som NLU fördelar forskningsanslag till utgör lärarutbildningens vetenskapliga bas. Miljöerna är på tydligt vis kopplade till lärarprogrammets olika undervisningsområden och deras motprestation är att miljöerna åtar sig ansvar för den vetenskapliga kvaliteten inom de kurser och/eller innehållsområden som utgör forskningsmiljöns kompetensområde. Miljöer som NLU fördelar medel till är:

- * Barndomskollegiet (BBK)
- * Kollegiet för lärares arbete (KOLA)
- * Läroplansteori och didaktik (SITE)
- * Idrottsvetenskap
- * Centrum för specialpedagogisk forskning (CSF)
- * Centrum för ämnesdidaktisk forskning inom konst och humaniora vid Linnéuniversitetet (CÄHL)
- * Centrum för kultursociologi (CCS)
- * Språk-, läs- och skrivutveckling
- * Matematikdidaktik
- * Naturvetenskapernas didaktik

Varje miljö får årligen också ett driftstöd som ska användas till utbildningsvetenskaplig seminarie- verksamhet med inriktning främst mot de kurser/innehållsområden som forskningsmiljön ansvarar för och som ska vara tillgängligt för samtliga lärarutbildare vid båda campin. Miljöerna ska också bidra till vetenskaplig kvalitetssäkring av de kurser och innehållsområden som miljön ansvarar för. Via strategisk rekrytering och kompetensutveckling av befintlig personal kan NLU även säkerställa och långsiktigt utveckla lärarutbildningsprogrammets forskningsbas. Genom tydligt ställda krav på forskargrupprens forskningsaktiviteter, deras medverkan i lärarutbildningsprogrammets undervisning samt engagemang i samverkansuppdrag arbetar nämnden aktivt för att synliggöra och stärka kunskapsrelationen mellan forskning, utbildning och samverkan. Nedan exemplifieras hur den vetenskapliga och professionsinriktade kunskap som produceras i några av dessa forskningsmiljöer kommer grundläroprogrammens studenter med inriktning mot fritidshem till del.

Forskningsbaserad grundlärautbildning mot fritidshem

Den största andelen kurser med inriktning mot fritidspedagogik, UVK och VFU återfinns på Institutionen för didaktik och lärares praktik. Institutionen utgör tillsammans med Institutionen för pedagogik och lärande en solid bas för grundlärautbildningen mot fritidshem genom att dessa båda institutioner tillsammans ansvarar för huvuddelen av kurserna inom programmet. Medan Institutionen för didaktik och lärares praktik tar ett huvudansvar för huvudområdena utveckling och lärande, bedömning och betygssättning, sociala relationer och konflikthantering och ledarskap inom UVK, kurser inom VFU samt Fripo-kurser, ansvarar Institutionen för pedagogik och lärande för huvudområdena läroplansteori och didaktik, vetenskapsteori, forskningsmetodik och statistik, utvärdering och utvecklingsarbete samt specialpedagogik inom UVK. Institutionen för pedagogik och lärande ansvarar för en forskarutbildning som omfattar ett trettio-tal doktorander med inriktning pedagogik. Ett nära samarbete mellan de båda institutionerna, där sammantaget över hundra lärare ingår, utgör en kompetensbas för fritidslärautbildningen som borgar för att kvalitet upprätthålls i de olika kurserna.

Inom dessa institutioner finns tre forskargrupper med särskild koppling till grundlärautbildningen mot fritidshem. Barn- och barndomskollegiet (BBK) är en av de mest betydelsefulla miljöerna för utbildningen. BBK är en etablerad tvåinstitutionell miljö. De kunskapsområden som hanteras inom BBK rör sig inom, alternativt mellan, professionsforskning, didaktisk forskning och värdepedagogisk forskning i förskola, förskoleklass och fritidshem. Fältet spänner således över ett brett kunskapsområde med de olika pedagogiska praktikerna som gemensam bas. Det gör också att BBK har koppling till flertalet kurser inom inriktningen. En viktig strategi i BBK är att det ska finnas en direkt koppling mellan pågående forskning och grundutbildning. Det betyder att aktiva inom miljön, adjunkter och forskare, också bedriver undervisning samt utvecklar och ansvarar för kurser inom utbildningen. I dessa kurser får studenterna ta del av och arbeta med den forskning som produceras inom miljön. Några exempel på sådana kurser är UVK1, Fripo 1, 4 och 5. BBK arrangerar även kontinuerligt seminarier för all personal på de båda institutionerna. Miljöns vetenskapliga ledning har sedan 2013 varit starkt involverad i utvecklingen av inriktningen. Företrädare för miljön är också examinatorer i utbildningens kurser, aktiva medlemmar i programrådet samt har deltagit i ett flertal av nämndens utvecklingsgrupper. Exempel på forskning, relevant för inriktningen, som bedrivs inom BBK är fritidshemslärares professionella vägval de första fem år på arbetsmarknaden, fritidspedagoger med över trettio år i yrket och deras tankar om yrkets förändring, fritidspedagogernas uppdrag och arbete i relation till fritidshemmets nya policydokument, digitala verktyg och digital lek på fritidshemmet, undervisningsstrategier i fritidshem och pedagogiskt arbete med relationer på fritidshem. Forskare verksamma i BBK deltar regelbundet även i ett flertal myndighetsuppdrag åt exempelvis Skolverket och Skolinspektionen i frågor som rör förskola, förskoleklass, fritidshem samt Läs- och skrivutveckling. Ett antal aktiviteter i miljön är också riktade mot det omgivande samhället. Flera av forskarna håller fortbildningsdagar/föreläsningar i olika kommuner. BBK ansvarar också för Kalmarbiennalen vartannat år, dvs. en forskningsdag som främst riktas till verksamma i förskola, förskoleklass och fritidshem, men även till politiker och forskare. Evenemanget har pågått sedan 2009 och har varit välbesökt med som mest 850 deltagare.

Kollegiet för lärares arbete (KOLA) är en annan forskargrupp som har inflytande i utbildningen. Forskarna bedriver forskning om lärares profession, kunskap, lärande och yrkeskarriär och har varit representerade i grundlärautbildningens programråd samt kraftigt involverade i utbildningens formering av VFU samt uppbyggnad och genomförande av VI-profilen. Utifrån forskning om lärares yrkeskunskunnande och yrkeslärande har forskargruppen utvecklat ett ramverk som ska stödja lärande, handledning och bedömning i VFU samt ansvarat för VFU-ramverkets implementering i utbildningen. Representanter för miljön har också utvecklat och deltagit aktivt i utbildningen av VFU-handledare (mer om detta i avsnittet "Arbetsliv och samverkan").

Forskargruppen Läroplansteori och didaktik (SITE) är involverade i genomförande av kurserna UVK4, 5 och 6 samt arrangerar seminarier för verksamma inom utbildningen. Forskarna bidrar med forskning och kunskap inom allmäntdidaktiska perspektiv och läroplansteori som kan beskrivas vara av grundforskningskaraktär och som samtidigt utvecklar nödvändiga förändringsverktyg för pedagogiska professioner. I forskargruppen granskas och analyseras hur pågående samhällsförändringar som framväxande globala policydiskurser, nya läroplaner och styrdokument påverkar villkoren för bildning,

kunskapsbildning, undervisning och lärande. Ett centralt område är följaktligen hur reformer samspelar med undervisning och lärande i skolan/fritidshemmets pedagogiska praktiker.

Inom fakulteten för konst och humaniora finns forskargruppen Språk-, läs- och skrivutveckling (SLSU). Gruppen är fakultetsöverskridande och består av språkvetare, litteraturvetare och pedagoger. Den forskning som bedrivs har fokus på litteraciteter, andraspråksutveckling, transspråkande, språk- och kunskapsutvecklande undervisning, läs- och skrivundervisning, muntlighet i klassrummen, skönlitteratur och läsning, litteratursamtal, multimodalitet i texter, elevers meningsskapande i muntliga och skrivna texter, läs- och skrivsvårigheter samt lärares skrivna texter. Forskare inom SLSU undervisar i kursen Fripo 2 och 3.

Inom fakulteten för teknik finns forskargruppen Matematikdidaktik. Forskarna bedriver bl.a. forskning om relationerna lärande/undervisning, matematiklärares professionella identitetsutveckling, entreprenöriellt lärande i matematik, matematikundervisning ur ett inkluderande perspektiv samt undervisning i sannolikhetslära i grundskolan. Utmärkande för miljön är att man samlar forskare från universitetet och verksamma lärare kring konkreta forskningsfrågor som uppkommer i praktiken. Forskningen befinner sig inom aktionsforskningens fält med ett särskilt intresse för verksamhetsförlagda studier som drivs i nära samarbete med verksamma lärare, samt studier som bedrivs i samarbete med studenter på lärarprogrammen. Forskargruppen matematikdidaktik medverkar i kursen Fripo 3.

Samtliga forskningsmiljöer har en hög vetenskaplig publikation och har under de senaste 4 åren varit väldigt lyckosamma med att erhålla externa forskningsmedel. Miljöernas forskning sprids även genom utgivning av läromedel och litteratur som riktar sig till lärarstudier och verksamma lärare inom utbildningen. Forskarna undervisar och handleder bland annat inom inriktningen mot fritidshem. Studenterna möter företrädare för de olika forskningsgrupperna i seminarier, workshops och föreläsningar där de ska genomföra uppgifter som genom utbildningen kräver ökande grad av vetenskaplighet. Exempelvis möter studenterna erfarna forskarutbildade handledare redan i termin 1, då de får i uppdrag att studera hur en meningsfull fritid på fritidshem kan skapas. Utifrån föreläsningar och workshops om vetenskaplighet och hur kvalitativa studier genomförs, genomför studenterna samtal med eleverna på utvalda fritidshem. Med stöd i handledning av erfarna och forskarutbildade lärare kategoriserar och tematiserar studenterna sina empiriska fynd och sammanställer sina resultat i en vetenskaplig rapport som bygger på beskrivning, analys av empiri samt argumentation om sina resultat. Detta är ett exempel på hur studenterna kan delta i en forskande kontext och ges möjlighet att tillägna sig ett forskande förhållningssätt.

Ett andra exempel på när studenter konkret möter sambandet mellan forskning och utbildning är i samband med att de skriver sitt självständiga arbete. Studenterna kan välja att skriva ett "utvecklingsinriktat" eller "traditionellt" självständigt arbete. Studenternas arbete med det utvecklingsinriktade arbetet startar redan under VFU3 (termin 5). Under denna VFU identifierar studenten ett pedagogiskt dilemma, ett utvecklingsområde eller något som saknas på det aktuella fritidshemmet. Utifrån denna problematisering utvecklar studenten tankar om ett aktionsforskningsprojekt som kan iscensättas på det aktuella fritidshemmet för att åtgärda det pedagogiska dilemmat eller bristen. I kursen Barns fria tid i fritidshem (Fripo4) genomför samtliga studenter en forskningsöversikt inom valt problemområde. Via denna forskningsöversikt formuleras en forskningsfråga inför deras självständiga arbete. I UVK8 formulerar samtliga studenter de vetenskapliga utgångspunkterna för sitt projekt, argumenterar för metodologiska, etiska och vetenskapsteoretiska perspektiv och skriver en nulägesanalys samt en planering för projektet. När kursen Självständigt arbete startar har studenterna kursens 10 veckor samt de 5 veckor som VFU4 pågår på sig att genomföra, utvärdera och analysera sitt aktionsforskningsprojekt eller "traditionellt" empiriska projekt. Vårterminen 2017 examinerades 19 utvecklingsinriktade självständiga arbeten och 14 traditionellt forskningsinriktade arbeten.

Flera forskare inom FSV genomför dessutom forsknings- och utvecklingsprojekt som direkt kan relateras till lärares yrkesliv och hållbarhet i yrket. Som exempel kan nämnas de vetenskapsrådsfinansierade projekten "Låt den rätte komma ut" och "Vägskäl I & II", projektet "Läroassistenter" finansierat av Forte samt försöksverksamhet med lämplighetstester inför lärarutbildning och övningskoleprojektet som båda finansierats av utbildningsdepartementet. Dessutom genomförs ett internfinansierat projekt om professionella vägval där de första grundlärarna med inriktning mot fritidshem som tog examen 2014 följs under deras första fem år på arbetsmarknaden.

Värdering och analys

De olika forskningsmiljöerna har således direkt påverkan på utbildningen genom att de producerar forskning som ingår i kurslitteraturen, genom att aktiva forskare har kursansvar, handleder och undervisar samt genom att miljöerna är involverade i kvalitetsarbete kring kursplaner och kursutveckling. Sammantaget pågår omfattande forskning som knyter an till inriktningens olika kurser och som på olika sätt kommer studenternas lärande till del. Ett utvecklingsområde inom inriktningen mot fritidshem är som tidigare beskrivits att öka andelen disputerade lärare med särskilt intresse för det fritidspedagogiska området. Konkurrentkraftiga forskare som erhåller externa forskningsmedel stärker utbildningsmiljön. På fakulteterna försöker man möta detta genom att arbeta i lärarlag, för att på så sätt stärka erfarenhetsutbytet mellan pågående forskning och undervisning. Den fortlöpande seminarieverksamheten som bedrivs inom samtliga 10 forskningsmiljöer utgör här ett konkret exempel på sådan verksamhet. Detta kollegiala ansvar svarar för en tydlig relation mellan forskning och utbildning säkras i kursernas genomförande. Hur starka sambanden är mellan vetenskap/forskning och utbildning kan delvis ses i de uppföljningar som görs i kurs- och programutvärderingar. Linnébarometern från 2017 visar att 95% av studenterna inom inriktningen menar att det finns en tydlig forskningsanknytning i programmets kursinnehåll. 100% av dessa studenter menar att den kunskap som förmedlas i utbildningens vilar på en vetenskaplig grund. Samtidigt svarar bara 64 % att deras vetenskapliga intresse ökat under studietiden, något som i relation till övriga svar på utbildningens vetenskapliga förankring kan ses som ett utvecklingsområde.

Utformning, genomförande, resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Mål 1: Visa sådana kunskaper inom det fritidspedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen

Kurs & Termin /nivå	Exempel på lärandemål i kursplaner
UVK1 1/G1N	redogöra för vad uppdraget att arbeta som lärare i fritidshem innebär, och reflektera över detta med utgångspunkt i gällande styrdokument
	utifrån didaktiska perspektiv reflektera över skolans verksamhet och uppdraget som grundlärare med inriktning mot arbete i fritidshem
Fripo1 1/G1N	redogöra för den fria tidens betydelse för barns och ungas identitets- och meningsskapande
	redogöra för lekens villkor och funktion i fritidshemmet diskutera didaktiska perspektiv gällande hur fritidshemmet kan erbjuda elever en meningsfull fritid som stimulerar deras lärande och utveckling utifrån deras kunskaper och behov
Fripo2 2/G1N	redogöra för teoretiska perspektiv på barns språkutveckling och kommunikation och redovisa hur dessa perspektiv kan komma till uttryck i arbete på fritidshem utifrån de språkvärldar som omger barn med olika bakgrund och förutsättningar
	redogöra för olika estetiska uttrycksformers betydelse för barns språk och kommunikation och diskutera didaktiska val i användandet av olika uttrycksformer
	analysera textmiljöer som omger barn och diskutera hur dessa påverkar barns språkutveckling
Fripo3 2/G1N	identifiera och beskriva läs-, skriv- och matematiska aktiviteter inom fritidshemmets verksamhet
	redogöra för samtalets och berättandets betydelse för den grundläggande läs- och skrivutvecklingen
	definiera och förklara innehåll, processer och metoder gällande läs-, skriv- och matematikutveckling
VFUII 4/G1F	framställa lärandeinnehåll för eleverna på ett begripligt och tydligt sätt
	ha överblick över elevernas förståelse av undervisningsinnehållet, ge feedback till eleverna för att stödja deras lärande och anpassa lärandeaktiviteter utifrån vad situationen kräver
Fripo4 5/G1F	problematisera didaktiska förhållningssätt i fritidshem
Fripo5 5/G1F	diskutera didaktiska konsekvenser på fritidshemmet utifrån barns sociala samspel
	analysera populärkulturella uttryck i relation till fritidshemmets verksamhet
	kommunicera sin pedagogiska grundsyn samt kritiskt analysera dess konsekvenser för fritidshemmets pedagogiska praktik
Fripo6 G2E	analysera, tolka och kommunicera ett självständigt arbete inom det fritidspedagogiska fältet

Detta examensmål behandlas främst i kurser inom det fritidspedagogiska området men i också i VFU- och UVK-kurser då flera av UVK-kurserna är "infärgade" mot det fritidspedagogiska området. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet. Nedan följer beskrivningar av ett urval av dessa lärandemål och kopplingen mellan de utvalda lärandemålen, lärandeaktiviteter, examinationer och betygsriterier relaterat till examensmålet. (Samma modell används även i de fem följande examensmålen)

Det första exemplet hämtas från kursen Fripo1 - *Fritidshemmets didaktik. Meningsfull fritid*. I ett av momenten i kursen ska studenterna utveckla kunskap och förståelse om lekens betydelse för eleverna på fritidshemmet. Studenterna förbereder sig genom läsning av forskningsbaserad litteratur, de deltar på tre föreläsningar om lek och en workshop där de aktivt får laborera med lekteorier genom att i mindre grupper analysera olika leksituationer. Studenterna observerar sedan barns lek på fritidshemmet under VI-dagar. I examinationsuppgiften, som är ett paper som lämnas in skriftligt, ska studenterna analysera de leksituationer som de har observerat på fritidshemmet och analysera dessa utifrån de lekteorier som de har arbetat med i utgångspunkt från aktuell forskning om lek, föreläsningar och workshop. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att studenten i sina slutsatser visar förmåga att reflektera över lekens villkor och funktion i relation till barns olikhet, delaktighet och inflytande.

Det andra exemplet hämtas från kursen Fripo2 – *Kommunikation och språkutveckling för lärande i fritidshem*. I kursen behandlas teoretiska perspektiv på språkutveckling och kommunikation. I kursen

behandlas frågor om litteracitet och språkutveckling i vid mening. Kursen tar sin utgångspunkt i forskning om de olika språkvärldar som omger barn, samt populärkultur i form av barn- och ungdomslitteratur, film och olika digitala medier och hur dessa påverkar och kan användas för att utveckla barns språk. Studenterna deltar i föreläsningar om språk och kommunikation, om litteracitetsutveckling, om barnlitteratur, om teoretiska perspektiv på barns språkutveckling samt om språk-sociologiska perspektiv på kommunikation. I en workshop på AV-media får de studerande pröva och granska olika digitala verktyg som kan användas för att stimulera barns språkutveckling. Lärandemålet examineras genom att studenterna planerar ett språkutvecklande tema för en barngrupp. I temat ska olika medier utnyttjas och studenten ska visa sina teoretiska och didaktiska kunskaper om olika perspektiv på barns språkutveckling. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten uppvisar grundläggande förståelse om och förmåga att resonera om och tillämpa kunskaper inom ämnesområdet.

Det tredje exemplet hämtas från kursen Fripo4 – *Barns fria tid på fritidshem*. Ett av kursens fokusområden handlar om barns olika uppväxtvillkor där fritidshemmet utgör en av de många pedagogiska miljöer för lärande som barn kan möta. I kursen problematiseras didaktiska frågeställningar i fritidshemsverksamhet utifrån barns mångkontextuella uppväxtvillkor i relation till aktuell forskning och utvecklingsarbete. Studenterna deltar inledningsvis i två föreläsningar om forskning som behandlar bostadsområde, klasserfarenhet och fritidspraktiker, skolan och mångkulturalitet. Dessutom diskuteras frågor om bl.a. uppväxtmiljöns påverkan på barns framtidsutsikter och möjligheter till lärande, och hur lärare i fritidshemmet kan arbeta didaktiskt med att stötta barns lärande och erbjuda en meningsfull fritid. Lärandemålet examineras genom att studenterna planerar pedagogiska aktiviteter som grundar sig i tre mål och förmågor från kap. 1 och 4 i Lgr 11. I uppgiften ingår att studenterna ska reflektera över miljöns betydelse för lärande, över didaktiska konsekvenser samt relatera detta till teorier om lärande. Uppgiften examineras muntligt då studenterna presenterar sina planerade aktiviteter och dess kopplingar till kursens forskningsbaserade litteratur och med hjälp av digitala verktyg. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten resonerar om och problematiserar didaktiska frågeställningar i fritidshemsverksamhet utifrån barns mångkontextuella uppväxtvillkor.

Värdering och analys

Bedömningen är att studenterna ges förutsättningar att nå detta examensmål, då de gradvis utvecklar fördjupade kunskaper inom det fritidspedagogiska området och en ökad didaktisk medvetenhet genom hela utbildningen. Studenterna möter återkommande aktuell forskning (både lokal och nationell/internationell) samt diskuterar pågående utvecklingsarbeten i kurserna. Utbildningen innehåller en variation i examinationsformer, balans mellan yrkeskunskaper och vetenskapligt förhållningssätt och kurserna inom det fritidspedagogiska området är tydligt kopplade till läraryrkets komplexitet och innehåll. De valda exemplen visar även att en successiv fördjupning av lärandemålet sker under utbildningens gång. Progression i studenternas lärande skapas genom större komplexitet i de uppgifter studenterna genomför mot slutet av utbildningen. Exempel 1 och 2 ovan genomförs under första och andra terminen och lägger en grund till att studenten så småningom, i slutet av sin utbildning, ska uppnå examensmålet. Forskning om lek och lek teorier är en grundläggande kompetens inom det fritidspedagogiska området. Språk- och kommunikationsutveckling är ett annat område som nationellt lyfts fram mer och mer inom fältet. Till båda dessa ämnesområden läggs även diskussioner om meningsfullhet samt barns delaktighet och inflytande. Uppgiften i exempel 3 genomförs under den femte terminen i utbildningen och här avkrävs att studenten kan visa en fördjupad didaktisk reflektionsförmåga i förhållande till barns mångkontextuella livsvillkor.

I Programvärderingen från 2017 bedömer 91% av studenterna att de i mycket hög grad eller ganska hög grad har utvecklat kunskaper om fritidshemmet och 91% menar att de i mycket hög grad eller ganska hög grad har utvecklat kunskaper inom de ämnen som ingick i utbildningen. Detta indikerar att det samlade kursinnehållet ger studenten möjlighet att orientera sig i aktuell forskning samt pröva detta i praktiken, vilket sammantaget bedöms utgöra en god grund för studentens utveckling av kunskap som krävs för yrkesutövningen inom det fritidspedagogiska området. VFU-kurserna, VI-dagar och fältstudier används också för att knyta samman teori och praktik och för att ge studenterna djupare kunskaper och fler perspektiv på det fritidspedagogiska området. Slutligen visar studenterna sin ämneskunskap i sina självständiga arbeten under den sista terminen, där de gör en forskningsöversikt och i många fall själva driver utvecklingsarbeten utifrån sina förvärvade ämneskunskaper.

Något som generellt kan ses som ett utvecklingsområde, är att användningen av betygskriterier varierar mellan olika kurser. I vissa fall är de tydligt definierade, andra gånger är de snarare en förlängning av kursmålen (som ska vara uppnådda för godkänt resultat) och ibland är de av mer praktisk karaktär (t ex "uppgifterna ska genomföras enligt instruktion"). En viss variation och autonomi för enskilda lärarlag och kursansvariga i förhållande till kursernas karaktär är rimlig, men diskussioner och kvalitetsarbete kring hur betygskriterier ska användas, liksom i vilken mån studiehandledningar bör följa samma mall och grundprincip, pågår på både institutions- och programnivå, exempelvis vid grundlärardagar. På ett generellt, programövergripande plan finns VFU-ramverkets mål och kriterier samt bedömningskriterier för det självständiga arbete som avslutar utbildningen.

Mål 2: Visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen

Kurs & Termin /nivå	Lärandemål i kursplaner
Fripo1 1/G1N	använda forskningsmetoden intervju/samtal för att tillvarata elevers kunskaper och erfarenheter som en utgångspunkt för det fritidspedagogiska arbetet
UVK5 4/G1F	redogöra för det systematiska kvalitetsarbetets grunder, betydelse och funktion inom fritidshem, grundskola och samhälle självständigt planera, dokumentera, följa upp och utvärdera pedagogiskt arbete utifrån principer för ett systematiskt kvalitetsarbete
Fripo4 5/G1F	söka och använda sig av forskning med relevans för ämnesområdet formulera ett problem i förhållande till tidigare forskningsresultat
UVK8 6/G1N	redogöra för olika vetenskapsteoretiska huvudinriktningar som samband mellan kunskapsintresse, syfte, forskningsfråga och metod systematiskt analysera kvantitativa och kvalitativa datamaterial självständigt formulera och planera ett vetenskapligt arbete och värdera arbetet utifrån forskningsetiska principer samt kunna motivera tänkta val
Fripo6 6/G2E	Formulera ett vetenskapligt och undersökningsbart problem Kritiskt granska och konstruktivt diskutera egna och andras insatser och resultat Redovisa relevant forskning samt visa metodologisk och etisk medvetenhet i arbetet

Detta examensmål behandlas i kurser inom det fritidspedagogiska området, UVK-kurser samt i VFU. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet.

Det första exemplet hämtas från kursen Fripo1 - *Fritidshemmets didaktik. Meningsfull fritid*. I kursen diskuteras inledningsvis fritidshemmets uppdrag att skapa en meningsfull fritid utifrån både styrdokument och forskning om fritidshemmet och dess profession. Studenterna får sedan i uppdrag att genomföra barnsamtal med elever på fritidshem under VI-dagar/fältstudiedagar för att skapa kunskap om barns tankar om en meningsfull fritid. Samtalen ska mynna ut i en rapport, där de transkriberade samtalen har kategoriserats. Inför rapportarbetet arbetar studenterna med akademiskt skrivande och kvalitativa metoder (observationer och intervjuer), vilket tillsammans med vetenskaplig kurslitteratur ger studenterna en bred introduktion till vetenskapligt förhållningssätt inom det fritidspedagogiska området. Samtliga studenter får handledning i rapportskrivande av kursens lärare innan rapporterna slutligen lämnas in för examination. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten ska visa kunskaper inom det fritidspedagogiska området samt kännedom om aktuell forsknings- och utvecklingsarbeten genom att kopplingar görs till kursernas litteratur och till relevant metodlitteratur.

Det andra exemplet hämtas från kursen UVK8 – *Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt*. I kursen vävs studenternas tidigare erfarenheter från utbildningen i sin helhet samman med krav på vetenskaplighet i kommande kurs Självtändigt arbete. Studenterna deltar inledningsvis i föreläsningar och seminarier om vetenskapsteori och pseudovetenskap samt föreläsningar och seminarier om forskningsmetod. Utifrån kursens föreläsningar och seminarier om vetenskapsteoretiska huvudinriktningar samt forskningsmetoder får studenterna slutligen handledning i skrivandet av en forskningsplan där kursens innehåll ska ingå. I forskningsplanen formulerar studenten de vetenskapliga utgångspunkterna för sitt projekt samt argumenterar för metodologiska, etiska och vetenskapsteoretiska perspektiv och formulerar en

forskningsfråga. Studenternas förmåga att genomföra kvalitativ och kvantitativ analys examineras via workshops. Den kvalitativa analysen innebär att studenterna ska kategorisera ett empiriskt material (ett observationsutdrag), först induktivt och sedan deduktivt. Den kvantitativa analysen innebär att studenterna ska beskriva ett givet material med hjälp av deskriptiv statistik samt genomföra hypotesprövning med enklare inferensstatistik. Analyserna från båda workshops lämnas in för examination och bedöms som godkända om studenterna har genomfört och uppvisat kvalitativ respektive kvantitativ analys på en grundläggande nivå.

Det tredje exemplet hämtas från kursen Fripo6 - *Självständigt arbete inom det fritidspedagogiska området*. Kursen är placerad under den sista terminen i utbildningen och nu krävs att studenterna för samman och använder sina samlade kunskaper från samtliga kurser i programmet då de självständigt ska planera och genomföra ett självständigt arbete. Studenterna får välja mellan att antingen skriva ett traditionellt forskningsinriktat arbete eller ett utvecklingsinriktat arbete. De utvecklingsinriktade arbetena bygger på att studenterna självständigt kan urskilja, formulera och sätta igång aktioner för att lösa pedagogiska problem på sina VFU-skolor (se detaljerad beskrivning under "Utbildningsmiljö"). I dessa arbeten används praktisknära och deltagarorienterade arbetsätt med inspiration från aktionsforskning. I sitt skrivande lutar sig studenterna både mot sina kunskaper inom det fritidspedagogiska området men även mot sin egen och andras beprövade erfarenhet. Studenterna får handledning i grupp vid två tillfällen och individuell handledning vid två tillfällen under sitt skrivande. I slutet av kursen sker provopposition i mindre grupper där studenterna får öva att opponera på en studiekamrats arbete. Kursen avslutas med dels den examinerande oppositionen samt en Populärvetenskaplig presentation. Vid det senare tillfället presenterar studenterna arbetet inför en publik av studiekamrater, inbjudna VFU-lärare och rektorer. Det finns många kriterier för bedömning av studenternas Självständiga arbeten. För att det självständiga arbetet ska bli godkänt krävs bland annat att studenten har formulerat ett problemområde till grund för det självständiga arbetet, skrivit ett arbete vars olika delar utgör en logisk helhet, formulerat ett tydligt syfte och forskningsbara frågeställningar med relevans för yrkesverksamheten och ämnesområdet samt systematiskt presenterat tidigare forskning med anknytning till arbetets syfte.

Värdering och analys

Vetenskapligt förhållningssätt finns integrerat i både kursmål och examinationer. Detta innebär att samtliga kurser innehåller inslag av vetenskapligt förhållningssätt. Under VFU, VI-dagar och fältstudier får studenterna ofta i uppdrag att genomföra någon slags undersökning (observation eller samtal/intervju av eller med lärare eller elever) vilket gör att studenterna möter flera olika forskningsmetoder under utbildningens gång. Inför kursen Självständigt arbete vävs samtliga erfarenheter från utbildningen samman och sätts i skarpt läge.

Det första exemplet ovan genomförs under första terminen och kan sägas skapa en grund till att studenten så småningom, i slutet av sin utbildning uppnår examensmålet. De olika teoretiska perspektiv och vetenskapliga förhållningssätt samt forskningsmetoder som studenterna möter och bearbetar under sin utbildning tar de med sig och kan återanvända under kommande terminer. Inslagen handlar både om att öka studenternas förmåga till forskningskonsumtion och forskningsproduktion. Fripo 4, UVK 8 samt Fripo 6 är kurser som har en tydlig inbyggd progression sinsemellan. Under Fripo 4 utvecklar studenterna sin förmåga att läsa in sig på ett forskningsområde och med detta som utgångspunkt formulera en för forsknings och yrkesverksamheten relevant forskningsfråga. I UVK8 prövas denna forskningsfråga i relation till olika metodologiska och metodiska angreppssätt. Studenterna examineras dels i enskilda moment som exempelvis kvalitativ och kvantitativ forskningsmetod, och dels genom att de självständigt skall formulera en forskningsplan för sitt kommande självständiga arbete. I Fripo 6 genomför studenterna antingen en empirisk forskningsstudie eller ett utvecklingsarbete. Ambitionen har varit att succesivt vägleda studenterna mot en ökad insikt i vad det innebär att bedriva utveckling på vetenskaplig grund som grundlärare i fritidshem. På så vis synliggörs också progressionen för studenterna under utbildningens gång då kurserna tillsammans lägger en god grund för skrivandet av det självständiga arbetet men även för studenternas kommande arbetsliv. Sammantaget görs bedömningen att studenterna når examensmålet.

Gemensamma bedömningskriterier för det avslutande självständiga arbetet i lärarutbildningens olika inriktningar är beslutade av NLU. En variant finns för de examensarbeten som skrivs på grundläggande nivå, vilket är den som är aktuell för fritidshemsinriktningen. Här bedöms bland annat studenterna förmåga att beskriva och motivera sin insamlings- och analysmetod samt i vilken mån de förmår relatera sin analys i förhållande till tidigare forskning diskuterat resultaten och dess relevans för yrkesverksamheten.

I Linnébarometern från 2017 uppger studenterna att det har funnits en tydlig forskningsanknytning i kursinnehållet (95%) och att den kunskap som förmedlas i utbildningen vilar på vetenskaplig/konstnärlig grund (100%). Programvärderingen från 2017 visar att 100% av studenterna menar att deras vetenskapliga kompetens har ökat genom utbildningen.

Studenternas kunskapsinhämtning gällande kvalitativa metoder tillgodoses under hela utbildningen. Det är dock endast i en kurs (UVK8) som kvantitativa forskningsmetoder finns med i kursmål, lärandeaktiviteter och examination. I kursen Självständigt arbete sker en progression och fördjupning utifrån de specifika ämnesval som görs, men den är tydligt att betydligt fler studenter väljer att fördjupa sig i kvalitativa metoder. Sannolikt är detta ett utfall av den undervisning som bedrivs. För att studenterna skall känna sig bekväma/trygga i att genomföra kvantitativa studier krävs sannolikt mer undervisning och praktisk träning kring genomförande av kvantitativa studier (exempelvis enkäter och statistisk analys). Samtidigt är det viktigt att ha perspektiv på detta utvecklingsområde i förhållande till studenters kommande yrkesliv, där examinatorskollegier gjort bedömningen att sammanställning av kunskap (konsumtion) bör ses som minst lika väsentlig som kompetensen att genomföra vetenskapliga studier.

Ett annat utvecklingsområde handlar om att relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen är otidligt framskrivna i kursernas lärandemål. Målet finns dock i flera examinationer under de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen, i studiegrupps- och seminarieuppgifter samt i det självständiga arbetets bedömningskriterier. För att fullt ut komma tillrätta med detta krävs dock att målet tydliggörs i relevanta kursplaner.

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Mål 3: *Visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet*

Kurs & Termin/ Nivå	Lärandemål i kursplaner
VFU1 1/G1F	kunna reflektera över och ställa frågor om verksamheten utifrån teoretiska och praktiska argument
UVK3 2/G1N	observera och beskriva barns lärande och utveckling i olika pedagogiska miljöer samt diskutera det observerade utifrån teorier om utveckling och lärande och tillämpa forskningsetiska principer vid observation av pedagogisk praktik och utifrån observationen formulera en enklare problemställning
Fripo3 2/G1N	identifiera och beskriva läs-, skriv- och matematiska aktiviteter inom fritidshemmets verksamhet
Fripo4 5/G1F	i en mindre vetenskaplig rapport beskriva och reflektera över tidigare forskningsresultat inom valt fritidspedagogiskt område
	söka, diskutera och använda sig av forskning med relevans för ämnesområdet
	problematisera didaktiska förhållningssätt i fritidshem
	problematisera och diskutera situationsstyrt och utvidgat lärande på fritidshemmets olika arenor
VFUIII 5/G2F & VFUIV 6/G2F	visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån erfarenhetsbaserade argument
Fripo6 6/G2E	Planera, genomföra och dokumentera ett vetenskapligt självständigt arbete inom det fritidspedagogiska fältet
	Kritiskt granska och konstruktivt diskutera egna och andras insatser och resultat
	Visa förmåga att förhålla sig kritisk till olika källor

Detta examensmål behandlas i kurser inom det fritidspedagogiska området samt i VFU- och UVK-kurser. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet.

Det första exemplet hämtas från kursen Fripo3 – *Grundläggande läs-, skriv- och matematikutveckling för lärande i fritidshem*. Kursen ges parallellt med kursen UVK4 - *Didaktik och läroplansteori*, vilket innebär att studenterna inledningsvis även deltar i föreläsningar och seminarier om läroplansteori och erhåller

didaktiska verktyg. Till detta deltar studenterna i föreläsningar och seminarier om läs- och skrivprocessen, matematik som språk, digitala verktyg samt forskning och teorier om kulturellt kapital och språk. Efter dessa föreläsningar och seminarier får studenterna en uppsättning läs- och skrivaktiviteter som de ska genomföra tillsammans med elever på ett fritidshem under VI-dagar/fältstudiedagar. Studentgruppen kan välja genomföra flera av de föreslagna aktiviteterna och även genomföra samma aktivitet med flera olika elevgrupper, för att jämföra resultatet. Efter genomförda aktiviteter samlas studenterna i examinerande seminarium för presentation och analys av de aktiviteter de genomfört samt analysera sina egna insatser och diskutera vilka lärdomar de har dragit och där lärandemålet examineras. I presentationerna ska studenterna koppla genomförandet till teorier, forskning och övrig litteratur som ingår i kursen för att på så vis tillvarata, systematisera och reflektera över både sina egna och andras (studenters, lärares, elevers) erfarenheter samt relevanta forskningsresultat. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att studenterna har presenterat och analyserat sitt arbete samt diskuterat sina resultat.

Det andra exemplet hämtas från kurserna *VFUI-III*. Inom VFU-kursernas analytiskt/reflekterande domän krävs att studenterna kritiskt och självständigt systematiserar och reflekterar både över sina egna och andras erfarenheter och sätter dessa i relation till relevanta forskningsresultat. Detta görs både tillsammans med handledaren under VFU-perioderna och tillsammans med studenter och lärare före och efter VFU-perioderna. Under VFU ska studenterna både observera lärare, elever och undervisningssituationer i verksamheten men också föra pedagogiska samtal med lärare, elever, vårdnadshavare och skolledning. Framför allt ska de planera, genomföra, utvärdera och följa upp egna undervisningssituationer. Under VFU-perioderna ska de kritiskt granska verksamheten baserat på sina gjorda erfarenheter för att även kunna bidra till verksamhetsutveckling. Utifrån erfarenheter och insikter i komplexiteten i arbetet ska de kunna förklara och motivera sitt eget handlande. Bedömning av studenten sker fortlöpande under VFU-perioden av utsedd handledare som även genomför återkommande handledningssamtal med studenten. I alla VFU-kurser får dessutom studenten besök av lärare från Lnu. I VFU-ramverket anges de kriterier som gäller för godkänt på kursen. Samtliga kriterier måste vara uppfyllda för att studenten ska bli godkänd.

Det tredje exemplet hämtas från kursen *Fripo4 – Barns fria tid i fritidshem*. Denna kurs avslutas med en delkurs (3,5 hp) där studenterna skriver en forskningsöversikt. Syftet med uppgiften kopplas väl till examensmålet, då studenterna kritiskt och självständigt ska systematisera och reflektera över relevanta forskningsresultat. Studenterna deltar inledningsvis i en föreläsning om vad det innebär att skriva en forskningsöversikt. Studenterna väljer sedan ett intresseområde som är kopplat till fritidshemmets kontext. Därefter är uppdraget att söka, sortera och tematisera för ämnesområdet relevant vetenskaplig forskning som till slut sammanställs i en forskningsöversikt. Till hjälp i arbetet deltar de i en workshop om litteratursökning tillsammans med personalen på universitetsbiblioteket där de får strategier för informationssökning. I kursen ingår även två grupphandledningstillfällen där de får stöd i skrivprocessen av erfaren handledare. Lärandemålet examineras genom granskning av forskningsöversikten. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten har formulerat ett för området relevant problem och att studenten utifrån sin tematiserade litteraturgenomgång drar slutsatser av resultat och metod samt ger relevanta och logiskt grundade förslag till nya forskningsfrågor. På så vis kan uppgiften även bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet.

Värdering och analys

Bedömningen är att studenterna ges förutsättningar att nå detta examensmål genom att de gradvis utvecklar djupare kunskaper att kritiskt och självständigt systematisera och reflektera både över sina egna och andras erfarenheter och sätta dessa i relation till relevanta forskningsresultat. Detta stöds av Programvärderingen från 2017 som visar att 96% studenterna menar att de har utvecklat kunskaper i att inhämta, tolka och värdera information av relevans för arbetet.

Samtliga kurser i inriktningen baseras på forskningsresultat och flera kurser innehåller moment där studenterna själva måste söka och sovra bland aktuell forskning. Översynen visar variation i examinationsformer och en koppling till läraryrkets komplexitet och innehåll. Progression i studenternas lärande i relation till detta examensmål skapas genom att större komplexitet i uppgifterna tillförs i slutet av utbildningen, tillsammans med ett ökat krav på större självständighet. De valda kursmålen som används som exempel på hur examensmålet hanteras har fokus på studenternas lärande utifrån egna och andras erfarenheter samt på att kunna använda erfarenheter som grund för frågor om det som sker i en pedagogisk

verksamhet. Ovan beskrivna lärandeaktiviteter ger studenterna möjlighet att träna sin förmåga att muntligt kommunicera systematiserade erfarenheter och aktivt delta i reflekterande samtal, vilket till slut även leder till verksamhetsutveckling och utveckling av yrkeskunskaper. Exempel 3 ovan fokuserar på tematisering av tidigare forskning och studenternas rapport ska avslutas med en problemformulering. I denna uppgift får studenterna öva på att systematiskt hantera tidigare forskningsresultat som grund för att besvara en självständigt ställd fråga med relevans för yrkesverksamheten. I uppgiften skapas även förutsättningar och förberedelse inför arbetet med det självständiga arbetet. Utöver redovisade exempel används dessutom VFU-kurser, VI-dagar och fältstudier för att ge studenterna möjlighet att utveckla djupare kunskaper och fler perspektiv på yrkets komplexitet och utförande. Resultatet av denna progression visar sig slutligen i studenternas självständiga arbeten under den sista terminen, där det krävs att de kritiskt och självständigt kan systematisera och reflektera både över sina egna och andras erfarenheter och även sätta dessa i relation till relevanta forskningsresultat och till sina egna genomförda undersökningar.

Ett utvecklingsområde som indikeras i översynen är dock att det finns sparsamt med uppgifter i kurserna som innebär att exempelvis skriva och sammanställa rapporter. Även om krav på att studenterna kritiskt och självständigt ska tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat återkommer genom hela utbildningen så verkar rapportskrivning återkomma endast i ett fåtal kurser. Att tillse att rapportskrivning som genre återfinns i mer än en eller två kurser i inriktningen är ett utvecklingsområde för berört programråd att arbeta vidare med.

Mål 4: *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det fritidspedagogiska området och inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt.*

Kurs & Termin /Nivå	Lärandemål i kursplaner
VFUI 1/G1N	visa förmåga att skapa stimulerande, och för eleverna meningsfulla, lärprocesser som främjar lärande både individuellt och i grupp
	agera utifrån en helhetssyn
	formulera tydliga verksamhetsmål/lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till eleverna
	visa ledarskap och ett professionellt förhållningssätt
	utveckla och upprätthålla professionella relationer med elever
	medverka till att skapa en miljö för lärande som präglas av trygghet, lyhördhet, respekt och som möjliggör elevers delaktighet och inflytande
UVK4 2/G1F	visa didaktisk och läroplansteoretisk kunskap och kompetens genom att planera, diskutera och analysera undervisning och andra pedagogiska aktiviteter för den yrkesverksamhet utbildningen avser
Fripo3 2/G1N	stimulera och stödja elevers matematiska utveckling inom ramen för fritidshemmets verksamhet
	stimulera och stödja elevers språk-, läs- och skrivutveckling inom ramen för läraruppdraget
	visa förmåga att relatera grundläggande matematikutveckling till estetiska lärprocesser och olika uttrycksformer i den pedagogiska verksamheten
Fripo4 5/G1F	använda praktiska och estetiska lärprocesser för att stimulera varje elevs lärande och utveckling på fritidshemmets olika arenor
	självständigt utifrån aktuella styrdokument och med beaktande av säkerhetsaspekter planera, organisera och genomföra utomhuspedagogisk undervisning utifrån grundläggande kunskaper om olika natur- och kulturmiljöer
UVK5 4/G1F	konstruera och kritiskt granska lärandesituationer, bedömningsituationer och examinationer med såväl formativa som summativa syften

VFUII 4/G2F	uppmuntra elevernas initiativförmåga göra lärandet synligt
VFUIII 5/G2F & VFUIV 6/G2F	kommunicera med vårdnadshavare om elevens lärande och sociala situation samt verka för vårdnadshavarens inflytande och delaktighet

Detta examensmål behandlas i både UVK-kurser, inom det fritidpedagogiska området och i VFU-kurserna. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet. Urvalet för exemplifieringarna av detta examensmål har baserats på tolkningen av begreppet tillämpa, dvs. att det å ena sidan handlar om *förmågan att undervisa*, alltså om att genomföra undervisning och visa sitt yrkeskunnande i handling (ex i VFU), och å andra sidan också handlar om *didaktisk teori*, alltså om en didaktisk reflektion/tillämpning som visar sig i studenternas konkreta planeringsuppgifter och i deras argument för val av innehåll och metoder (ex i teorikurser).

Det första exemplet hämtas från kursen VFUI. (Samma lärandemål finns även med i VFU II-IV, men på högre nivå.) Under VFU I får studenterna i uppgift att planera, genomföra och utvärdera en aktivitet i fritidshemmets verksamhet. Ur Lgr11 kapitel 4 väljer studenten en förmåga som ska eleverna ska utveckla och ett centralt innehåll som kan användas i arbetet med den valda förmågan. Utifrån dessa utgångspunkter ska de planera en aktivitet som de ska genomföra i en elevgrupp och efter utvärdering gärna genomföra aktiviteten igen med samma eller en annan elevgrupp. Genomförandet filmas och filmen används i efterföljande handledningssamtal. Efter genomförandet ska studenten skriva en didaktisk analys med stöd i filmen. Dels ska analysen innehålla en planering och utvärdering av aktiviteten, och dels ska studenten i text analysera sitt eget professionella handlande. Som avslut på den didaktiska analysen ska även ett avsnitt där studenten diskuterar hur den egna didaktiska kompetensen behöver utvecklas. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten reflekterar över sin egen insats, ge förslag på hur den egna didaktiska kompetensen kan utvecklas och ställer kritiska frågor ur ett pedagog- och elevperspektiv.

Det andra exemplet hämtas från kursen Fripo3 – Grundläggande läs-, skriv- och matematikutveckling för lärande i fritidshem. Kursen ges parallellt med kursen UVK4 - Didaktik och läroplansteori. Lärandemålen examineras bland annat genom att studenterna genomför och utvärderar en learning/lesson study på VI-dagar. Studenterna planerar en aktivitet, genomför aktiviteten i en elevgrupp och utvärderar aktiviteten, utvecklar den, planerar om och genomför aktiviteten på nytt i en ny elevgrupp enligt den nya planeringen. Fokus för innehållet i aktiviteterna som genomförs läggs på matematik eller svenska som ingår i den parallella kursen. I denna uppgift belyses såväl didaktik och ämnesdidaktik som metodik. Kursernas avslutande examination är en skriftlig uppgift i tre delar: 1) En allmäntdidaktisk analys med koppling till Lgr 11 (med fokus på argumentering utifrån de didaktiska frågorna, vad, hur, varför, när, var, med vem/vilka), 2) En ämnesdidaktisk analys med fokus på matematik samt 3) En ämnesdidaktisk analys med fokus på läs- och skrivutveckling. Examinationen presenteras muntligt och individuella texter lämnas in. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten knyter sin analys till litteratur och styrdokument samt egna erfarenheter av arbete på fritidshem, analyserar/jämför och drar slutsatser samt problematiserar innehållet och genomförandet.

Det tredje exemplet hämtas från kursen Fripo4 – delkursen Utomhuspedagogik. Denna delkurs på 6hp ingår i kursen *Barns fria tid i fritidshem*. Inom ramen för kursen deltar studenterna i ett antal undervisningsaktiviteter, både föreläsningar och studentaktiva workshops och exkursioner om utomhuspedagogik och kunskapssyn, ämnesintegrerad utomhusundervisning, naturen som kunskapskälla/uteklassrum samt analys av utemiljöer. Studenterna arbetar med äventyrsmetodik i både teori och praktik och de arbetar med digitala verktyg vid utevistelse (exempelvis geo cash och turf). Lärandemålet examineras på två sätt. Inledningsvis genom att studenterna i par eller i grupp planerar, organiserar och genomför en utomhusaktivitet på ca 2 timmar i en elevgrupp på fritidshem. Efter detta ska studenterna individuellt skriva och lämna in en reflektion kring sin planering och sitt genomförande av uppgiften med koppling till styrdokument, kurslitteratur och aktuell forskning. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten, genom analys av planering och genomförande av undervisning, uppvisar grundläggande kunskap om teorier och centrala begrepp kring naturens och utevistelsens betydelse för elevers hälsa och lärande samt kan diskutera relevanta teorier och centrala begrepp om lärande och kunskap.

Värdering och analys

Exemplifieringen av måluppfyllelsen visar att det finns tydliga kopplingar mellan examensmålet och lärandemålen i de fritidspedagogiska kurserna och i de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen. Studenternas förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik hanteras i flera olika kurser. Genomgången av kursplaner och studiehandledningar visar att studenterna får möjlighet att utvecklas mot detta examensmål och bedömningen är att studenterna också når examensmålet. Med stöd i VI-dagar och fältstudiedagar samt VFU får de möjlighet att knyta samman praktisk undervisning med didaktisk teori – dvs att teoretisera sina praktiska handlingar och/eller att göra praktik av sina teoretiska grundantaganden.

Uppgiften i det första exemplet genomförs i en kurs under första terminen, och är därmed en markering på att det krävs att studenterna skall börjar utveckla sin förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik som krävs för yrkesutövningen. Här fokuseras alltså att studenten ska ges möjlighet att utveckla sin praktiska undervisningsskicklighet och visa sitt yrkeskunnande i handling under VFU. Poängen med denna uppgift är att studenterna kontinuerligt får öva och pröva sin förmåga, genomföra samma aktivitet med samma elevgrupp eller med en annan elevgrupp, och sedan jämföra utfall och justera sin förmåga att tillämpa den metodik som krävs. Fokus i det andra exemplet handlar främst om studenternas didaktiska tillämpning, vilken visar sig i deras argument för val av innehåll och didaktiska metoder. Dessa val är kopplade till forskningslitteratur, nationella styrdokument samt egna erfarenheter av arbete på fritidshem. Uppgiften kan även bidra till en kritisk diskussion om fritidshemmets pedagogiska uppdrag och om vilken didaktik och metodik som faktiskt krävs för att åstadkomma undervisning och lärande inom det fritidspedagogiska området. Det tredje exemplet genomförs under femte terminen i en kurs som i sin helhet fokuserar dels lärandeteorier och dels barns fria tid på fritidshem. I uppgiften beskriven ovan får studenterna möjlighet att lägga till ytterligare ett perspektiv till det fritidspedagogiska fältet – utomhuspedagogiken. I uppgiften fokuseras både att genomföra utomhuspedagogisk undervisning i en elevgrupp och därmed visa sitt yrkeskunnande i handling samt visa sitt didaktiska kunnande att planera och argumentera för olika val av innehåll och metoder i sina aktiviteter och koppla detta till elevers lärande och hälsa.

En kartläggning genomförd av programrådet mot vilka mål i VFU som studenter underkänts visar att det är ytterst få som underkändes mot VFU-ramverkets domän didaktisk/metodik. Kartläggningen visar att utbildningen ger de studerande tillfällen att öva på och prövas på kunskaper och färdigheter och förmågor i ämnesdidaktik och att studenterna förbereds väl för de färdigheter och förmågor som examineras under VFU. Inte minst den verksamhetsintegrerade profilen vid campus Kalmar ger rika tillfällen till tillämpning av teoretiska, didaktiska och ämnesdidaktiska kunskaper. Vid campus Växjö sker en motsvarighet genom fältstudieuppgifter. Ett utvecklingsarbete har startats upp under våren 2018 som handlar om att med hjälp av erfarenheter från VI-profilen campus Kalmar förstärka utveckla studenternas didaktiska och metodiska förmåga.

I den programvärdering som genomfördes 2017 uttrycker studenterna att de upplever att utbildningens har rustat dem till att agera som pedagogisk ledare för individen och gruppen (100%), att VFU-perioderna har varit betydelsefulla för utveckling av yrkeskunskap (96%) och de fått reflektera över sin roll som lärare i undervisningssituationen (100%). Sammantaget är bedömningen att det finns en tydlig progression och fördjupning av studenternas didaktiska och metodiska kunnande kopplat till VFU-ramverket och därmed genomförande och examination av VFU-kurserna. Ett pågående utvecklingsområde handlar dock om att se över och tydliggöra progressionen inom och mellan de campusförlagda kurserna, så att kunskaperna fördjupas och examinationerna även här blir mer avancerade och komplexa över tid.

Mål 5: Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling

Kurs & Termin /Nivå	Lärandemål i kursplaner
UVK4 2/G1F	visa didaktisk och läroplansteoretisk kunskap och kompetens genom att planera, diskutera och analysera undervisning och andra pedagogiska aktiviteter för den yrkesverksamhet utbildningen avser
UVK5	redogöra för det systematiska kvalitetsarbetets grunder, betydelse och funktion

4/G1F	självständigt planera, dokumentera, följa upp och utvärdera pedagogiskt arbete utifrån principer för ett systematiskt kvalitetsarbete
UVK6 4/G1F	redogöra för och förklara hur olika teorier om ledarskap kan relateras till den pedagogiska praktiken samt problematisera ledarskapsformer inom skolan
VFUII 4/G2F	kommunicera förväntningar om elevens lärande som är utmanande och som stimulerar till deras fortsatta utveckling ha överblick över elevernas förståelse av undervisningsinnehållet, ge feedback till eleverna för att stödja deras lärande och anpassa lärandeaktiviteter utifrån vad situationen kräver
Fripo5 5/G1F	kommunicera sin pedagogiska grundsyn samt kritiskt analysera dess konsekvenser för fritidshemmets pedagogiska praktik
VFUIII 5/G2F & VFUIV 6/G2F	visa förmåga att observera, dokumentera och analysera elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och den pedagogiska miljön
Fripo6 6/G2E	planera, genomföra och dokumentera ett vetenskapligt självständigt arbete inom det fritidspedagogiska fältet kritiskt granska och konstruktivt diskutera egna och andras insatser och resultat

Detta examensmål behandlas inom flera kurser inom det fritidspedagogiska området samt UVK och VFU. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som tydligt relaterar till det aktuella examensmålet. Urvalet för exemplifieringarna av detta examensmål har baserats på tolkningen av begreppen *utveckla undervisning* och *den pedagogiska verksamheten* dvs. att det handlar om att på olika sätt arbeta med kvalitetsutveckling av och utvecklingsarbete i den pedagogiska praktiken.

Det första exemplet hämtas från kursen UVK5 – *Betyg, bedömning och kvalitetsarbete i fritidshem*. Studenterna deltar inledningsvis i flera föreläsningar, workshop och seminarium om systematiskt kvalitetsarbete, centrala begrepp inom kvalitetsarbete samt om enkätkonstruktion. I kursen ingår ett kvalitetsutvecklingsprojekt som har fokus på uppföljning, utvärdering och utveckling som en del av det systematiska kvalitetsarbetet i skola/fritidshem. I uppgiften beskriver studenterna hur ett systematiskt kvalitetsarbete i fritidshem kan gå till. Ett övergripande syfte är att utvärdera och utveckla undervisningen i syfte att stimulera elevernas utveckling och lärande. Studenterna gör en nulägesbeskrivning av de förutsättningar som råder vid ett utvalt fritidshem. VI-dagarna används för att få skolans syn på tänkbara och relevanta utvecklingsområden. Utifrån att ha identifierat ett möjligt utvecklingsområde tas utgångspunkt i någon av förmågorna och det centrala innehållet i läroplanen som reglerar fritidshemmets verksamhet. Studenterna beskriver hur de vill gå tillväga för att arbeta med utveckling i riktning mot utvalda mål. Avslutningsvis beskriver de också hur de vill följa upp processen och samla in underlag för att kunna analysera, utvärdera och utveckla det valda utvecklingsområdet. Uppgiften redovisas skriftligt och muntligt på ett seminarium. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att studenten, muntligt och skriftligt, visar att de hämtar stöd i och refererar till forskningsresultat, vetenskapliga teorier samt skolpraxis, i sina beskrivningar, analyser och argument.

Det andra exemplet hämtas från kursen Fripo5 – *Fritidshemmets didaktik II – utvidgat lärande*. I kursen finns en uppgift som innebär att studenterna formulera en personlig teori om undervisning, där de beskriver och argumenterar för denna teoris relevans för fritidshemmets pedagogiska verksamhet. Som stöd i arbetet deltar studenterna på föreläsningar och seminarier om bland annat relationell didaktik, lärares profession och professionalitet. Målet är att studenterna ska använda den kunskap som de fått med sig under sin utbildning och forma sin praktiska teori – vilket i slutändan handlar om att utveckla sin undervisning för att på bästa sätt stimulera elevernas utveckling och lärande. I uppgiften ska studenterna diskutera vilka konsekvenser den egna pedagogiska grundsynen kan få för den pedagogiska praktiken – och tvärtom. Dessutom diskuterar de den egna professionella utvecklingen samt utvecklingen av fritidshemmets verksamhet. Lärandemålet examineras individuellt muntligt. På det examinerande seminariet håller varje student en presentation om hur han/hon vill arbeta som lärare på fritidshem och i sitt valbara praktiskt/estetiska ämne. Studenterna gör kopplingar till kursens föreläsningar, litteratur, gruppdiskussioner och egna reflektionstexter. Den muntliga presentationen bedöms till både innehåll och form. För att

uppgiften ska bli godkänd krävs att studenten visar förmåga att kommunicera sin pedagogiska grundsyn samt kritiskt analysera dess konsekvenser för fritidshemmets pedagogiska praktik.

Det tredje exemplet är hämtat från VFU-kurserna. I alla VFU-kurser ingår att planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten. I kurserna finns en inbyggd progression som kan förstås både som en utökning och en fördjupning av de uppgifter den studerande ställs inför, men det handlar också om graden av självständighet. I VFU1 kan det handla om begränsade uppgifter med mycket stöd och handledning. Med stöd av erfaren handledare ska studenten kunna formulera mål samt välja metoder och aktiviteter som är lämpliga för eleverna som är anpassade till lärandemålen. I VFU4, som ligger i slutet av utbildningen, krävs att studenten formulerar tydliga lärandemål som är ändamålsenliga och anpassade till den enskilde eleven och som till grupper av elever samt att självständigt visa kompetens att ska ta det helhetsansvar som yrkesutövningen kräver. I VFU-ramverket anges de kriterier som gäller för godkänt på kursen. Samtliga kriterier måste vara uppfyllda för att studenten ska bli godkänd.

Värdering och analys

Den övergripande bedömningen är att det finns tydliga kopplingar mellan examensmålet och kursmålen i utbildningens samtliga terminer. Redan i kurserna under första terminen ingår att planera, genomföra, analysera och utveckla undervisningsmoment med fokus på hur undervisningen ska planeras och organiseras i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. VFU-kurserna å sin sida innebär rika tillfällen att ta ett yrkesmässigt ansvar genom att studenterna självständigt och tillsammans med andra planerar, genomför, utvärderar och utvecklar undervisning och den pedagogiska verksamheten. Exemplet visar att lärandeaktiviteter och examinationer bygger på att det är studenterna som är aktiva och antingen tillsammans med andra eller på egen hand ska ta ansvar för att lösa uppgifterna. Genom uppgifterna som exemplifieras ovan ges studenterna en bra grund till att framförallt självständigt utvärdera och granska både undervisningen, det individuella bemötandet av elever och sin pedagogiska grundsyn i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling. Genom att identifiera och kommunicera sin pedagogiska grundsyn och sina didaktiska ställningstaganden kan studenten även bidra till argument för hur den pedagogiska verksamheten och undervisningen kan utvecklas. Under både VFU och i kursen Självständigt arbete knyts studierna närmare den pedagogiska praktiken och närmare fritidspedagogiken. Här handlar det i många fall om att planera, genomföra och utvärdera undervisning.

Progressionen är tydlig i VFU-kurserna, där kriterierna regleras genom VFU-ramverket (se tidigare beskrivningar). Ett identifierat utvecklingsområde är progressionen inom och mellan ämneskurser, UVK-kurser och VFU-kurser i relation till examensmålet. Den övergripande värderingen är att det finns kopplingar mellan examensmålet och kursplanernas lärandemål i alla delar av utbildningen. De studentutvärderingar som har genomförts stärker bilden av att studenterna ges möjlighet att uppnå examensmålet under utbildningen. Studenterna menar i Programvärderingen från 2017 att de i hög grad eller mycket hög grad utvecklat kunskaper i att planera och genomföra undervisning (91%), göra pedagogiska och didaktiska bedömningar för att utveckla undervisning (96%), stödja alla barns/elevs lärande (91%) samt att VFU-perioderna har varit betydelsefulla för utvecklingen av yrkeskunskap (96%).

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Mål 6: *Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling*

Kurs & Termin /Nivå	Lärandemål i kursplaner
...utifrån vetenskapliga aspekter	
UVK1 1/G1N	tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt som grund för lärarutbildning och för ett professionellt yrkesutövande
UVK8 6/G1N	självständigt formulera och planera ett vetenskapligt arbete och värdera arbetet utifrån forskningsetiska principer samt kunna motivera tänkta val

Fripo6 6/G2E	redovisa relevant forskning samt visa metodologisk och etisk medvetenhet i arbetet visa förmåga att förhålla sig kritisk till olika källor
...utifrån samhälleliga aspekter	
Fripo1 1/G1N	redogöra för relationen mellan fritidspedagogik, samhällets barnsyn och barns mångkontextuella uppväxtvillkor
UVK1 1/G1N	beskriva hur mångkulturella skolsammanhang har samspelat med grundlärarkyrkets uppdrag och komplexitet i ett historiskt perspektiv redogöra för utbildningsväsendet och dess samhälleliga roll ur ett historiskt och ett samtida perspektiv med särskilt fokus på fritidshemmet i samverkan med förskoleklass och skola
UVK2 1/G1N	beskriva och problematisera hur barns och ungas skiftande livsvillkor kan påverka sociala relationer och identitetsskapande i relation till interkulturella lärprocesser och samhälleliga aspekter
UVK7 4/G1F	kommunicera kunskap om lärande och dess villkor och möjligheter att i strävan mot en likvärdig utbildning skapa förutsättningar för alla barns och elevers lärande och utveckling redogöra för olika specialpedagogiska perspektiv och dess teoretiska utgångspunkter samt koppla detta till lärarprofessionens utbildningsuppdrag för att kunna möta alla elevers olikheter i den pedagogiska verksamheten
UVK5 4/G1F	kritiskt granska och problematisera bedömning och betygsättning utifrån olika samhällsfaktorer samt etiska aspekter exempelvis mångfald och genus redogöra för det systematiska kvalitetsarbetets grunder, betydelse och funktion inom fritidshem, grundskola och samhälle
Fripo5 5/G1F	resonera om och problematisera didaktiska frågeställningar i fritidshemsverksamhet utifrån barns mångkontextuella uppväxtvillkor
UVK3 2/G1N	redogöra för och diskutera hur barns skilda villkor och lärmiljöer kan påverka möjligheterna till lärande redogöra för och diskutera innebörden av ett interkulturellt lärande i mångkulturella skolmiljöer
...utifrån etiska aspekter	
UVK7 4/G1F	redogöra för pedagogens roll gällande yrkesetiska riktlinjer och tjänstemannaansvar i arbetet med barn som far illa eller riskerar att fara illa
UVK6 4/G1F	redogöra för hur samverkan kan ske mellan olika skolformer, stadier, lärare, professioner och myndigheter i syfte att möta barns och ungas skiftande livsvillkor i frågor som relateras till skolmiljö och hälsa redogöra för och analysera problemområden gällande lärarens yrkesetiska riktlinjer och tjänstemannaansvar i arbetet med särskilt avseende på lärarens ledarskap, profession och samverkan
VFUIII 5/G2F & VFUIV 6/G2F	visa förmåga att reflektera över den egna verksamheten utifrån etiska argument
...med särskilt beaktande av mänskliga rättigheter, barns rättigheter och barnkonventionen	
UVK7 4/G1F	kritiskt granska inkluderings- och exkluderingsprocesser i pedagogisk verksamhet genom att identifiera dessa utifrån såväl samhälls-, organisations-, grupp- som individnivå
UVK2 1/G1N	redogöra för hur demokratiska värden kan främjas och organiseras i en pedagogisk praktik genom arbete för likabehandling, förebyggande av diskriminering och annan kränkande behandling kritiskt granska normer och värden som rör sexualitet och relationer
Fripo1 1/G1N	exemplifiera och diskutera didaktiskt handlande i relation till olikhet, delaktighet och inflytande som krävs för yrkesutövningen
VFUI* 1/G1N	medverka till att skapa en miljö för lärande som präglas av trygghet, lyhördhet, respekt och som möjliggör elevers delaktighet och inflytande
...samt en hållbar utveckling	
UVK1 1/G1N	förklara och förhålla sig till frågor om demokrati och till utbildningsväsendets demokrati- och värdegrundsuppdrag inklusive hållbar utveckling, samt hur dessa uppdrag kan komma till uttryck i arbetet på fritidshem
VFUIII 5/G2F & VFUIV 6/G2F	visa medvetenhet om hur man skapar ett hållbart lärararbete

Detta examensmål är tämligen brett och behandlas snarare i mindre delar i olika kurser än i sin helhet i vissa kurser. Främst återkommer delar av examensmålet i UVK-kurser, men även inom det fritidpedagogiska området samt VFU-kurser. I matrisen ovan listas några exempel på lärandemål som där delar av det aktuella examensmålet behandlas. Endast ett lärandemål per delområde av examensmålet är exemplifierat nedan.

Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga aspekter

Exempel på detta delområde av examensmålet hämtas från kursen UVK8 – *Forskningsprocess och vetenskapliga förhållningssätt*. I kursen vävs studenternas tidigare erfarenheter från utbildningen i sin helhet samman med ytterligare krav på vetenskaplighet. Kursen startar i varför man som blivande lärare i fritidshem skall utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt. Begreppet vetenskaplighet behandlas med hjälp av fenomenet pseudovetenskap och begreppet beprövad erfarenhet med aktuella exempel och konsekvenser i både föreläsningar och seminarier om ex. grundläggande vetenskapsteoretisk begreppsförståelse, forskningsmetoder, kvalitativ och kvantitativ dataanalys samt aktionsforskning. Studenterna får slutligen handledning i skrivandet av en projektplan/forskningsplan där kursens innehåll ska ingå och som examinerar lärandemålen. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten självständigt producerar och presenterar en forskningsplan som argumenterar för metodologiska och etiska överväganden som man ställs inför vid en mindre vetenskaplig undersökning. Dessutom ska studenten visa kunskap om vad som utmärker en undersökningsbar fråga. Arbetet underkänns om det inte innehåller motiverande resonemang som stärks av kurslitteraturen och eller visar brister i förmåga att formulera en undersökningsbar fråga eller saknar etiska överväganden.

Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta samhälleliga aspekter

Exempel på detta delområde av examensmålet hämtas från kursen UVK2 – *Livsvillkor och sociala relationer* samt kursen Fripo1 – *Fritidshemmets didaktik. Meningsfull fritid*. Dessa kurser går parallellt och insprängt i mitten av kursblocket genomförs även VFU1. Kurserna inleds med flera föreläsningar om fritidshemmets didaktik och barns livsvillkor, didaktiskt handlande i relation till olikhet, delaktighet och inflytande, lekens villkor och funktion samt sociala relationer, bemötande och systematiskt likabehandlingsarbete. Lärandemålen beskrivna ovan examineras i två steg. I ett tidigare moment i kursen har studenterna fått göra en egen digital berättelse om sin egen väg in i universitetsstudierna – vad som har påverkat deras möjligheter till högre utbildning. Denna initiala berättelse återanvänds i slutet av kursblocket, då studenterna kopplar samman denna med kunskaper som studenterna har utvecklat genom litteratur och VFU samt VI-dagar/fältstudier under kursblockets gång, och som har givit en ny förståelse för ungas livsvillkor på ett mer övergripande och fördjupad nivå. Den nya berättelsen ska innehålla teman som sociala livsvillkor, kommunikation, likabehandling samt normer och värden kopplat till fritidshemmet. Argumentationen ska utgå från kursernas litteratur och minst 10 teoretiska begrepp/modeller hämtade från litteraturen ska användas. För att uppgiften ska bli godkänd krävs att studenten har beskrivit och problematiserat barns och ungas skiftande livsvillkor, kritiskt granskat normer och värden i skola och samhälle samt kopplat detta till lärares ansvar att arbeta för allas lika värde.

Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta etiska aspekter

Exempel på detta delområde av examensmålet hämtas från kursen UVK7 – *Specialpedagogiska perspektiv*. I kursen deltar studenterna i föreläsningar om social utsatthet och tvärprofessionell samverkan samt elevhälsa. Utifrån föreläsningarna får studenterna i uppgift att läsa och bearbeta en skönlitterär bok om social utsatthet. Dessutom läser de en forskningsbaserad rapport där de får de möta skilda professioners syn på det gemensamma uppdraget att samverka. Studenterna kopplar rapporten till situationer i den skönlitterära boken. Studenterna sammanfattar sina reflektioner i en text som examineras. Uppgiften har som mål att stärka insikten om det professionsetiska ansvaret och betydelsen av en tvärprofessionell samverkan. Denna samverkan iscensätts också i en obligatorisk workshop där studenterna i rollspel får gestalta samtal inom elevhälsan. Samtalen i rollspelen har som syfte att synliggöra tjänstemannaansvaret att samverka med olika professioner, och även att betona det etiska ansvaret att främja elevens rätt till lärande och utveckling. Kursplanemålet examineras genom texten och workshopen och för att uppgiften ska bli godkänd krävs att uppgiften är utförd enligt beskrivningen.

...med särskilt beaktande av mänskliga rättigheter, barns rättigheter och barnkonventionen

Exempel på detta delområde av examensmålet hämtas från kursen UVK2 – *Livsvillkor och sociala relationer*. I kursen behandlas bland annat mellanmänsklig kommunikation för att studenterna ska utveckla ett professionellt förhållningssätt som inkluderar strategier för att motverka diskriminering och annan kränkande behandling. Utgångspunkt tas i aktuell lagstiftning som diskrimineringslagen och skollagen samt i att pedagogen är en ledare som har en maktposition och har ansvar för relationer mellan lärare/elev och elev/elev. I föreläsningar, seminarier och studiegrupper behandlas teman som inne- och uteslutningar och likabehandling. Studenterna får sätta sig in i problematiken kring olika slags kränkningar som t.ex. mobbning och hur skolan arbetar med förebyggande och främjande åtgärder och likabehandlingsplaner. De får sedan arbeta aktivt i studiegrupper med att sätta sig in i både offrets, förövarens, och gruppens perspektiv samt ge förslag på både akuta och långsiktiga åtgärder. I en examinationsuppgift ska studenten med utgångspunkt i egna erfarenheter, elevers olika villkor, kurslitteratur samt kunskaper som kursen gett skapa en digital berättelse med fokus på hur studenten vill arbeta som lärare utifrån ansvaret att kunna möta elevers skiftande livsvillkor. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att visa kunskap om hur ett systematiskt likabehandlingsarbete kan utvecklas i en verksamhet samt visa kunskap om vuxnas ansvar för att skapa en verksamhet där barn bemöts likvärdigt och ges likvärdiga förutsättningar.

...med särskilt beaktande av en hållbar utveckling

Exempel på detta delområde av examensmålet hämtas från kursen UVK1 - *Perspektiv på läraruppdraget samt fritidshemmet och skolan i samhället*. Innehållet hållbar utveckling behandlas i kursen och begreppet belyses utifrån ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter. Frågor om värde, moral, mänskliga rättigheter, demokrati, delaktighet, jämställdhet, etnicitet, makt, resursfördelning osv berörs. Lärandemålet examineras i en skriftlig individuell uppgift. För att uppgiften ska bli godkänd krävs bland annat att studenten redogör för olika sätt att förhålla sig till demokrati- och värdegrundsuppdraget och hur frågor om hållbar utveckling kan anknytas till demokrati. Studenterna ges också möjlighet att diskutera någon av de utmaningar som läraren möter i sitt arbete med demokrati- och värdegrundsuppdraget och hur detta uppdrag kan komma till uttryck i arbetet i fritidshemmet.

Värdering och analys

Bedömningen är att studenterna genom utbildningens kurser sammantaget ges möjlighet att uppnå examensmålet. Studentens kunskapsutveckling i hållbar utveckling utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv i ett globalt sammanhang betonas. Likaså att utvecklas studenternas förmåga att genomföra relevanta bedömningar utifrån vetenskapliga, samhällsliga och etiska ställningstaganden. Vissa aspekter av målet kan dock med fördel utvecklas ytterligare, främst den som har med hållbar utveckling att göra. I Linnébarometern för 2017 angav 48 % av studenterna att deras utbildning hade innehållit ett uttalat och konkret ekologiskt hållbarhetsperspektiv. Beträffande ekonomiskt hållbarhetsperspektiv var siffran 42 % och socialt hållbarhet 76 %. Samtidigt, och på ett universitetsövergripande plan, har Linnéuniversitetet certifierats enligt ISO 14001, vilket innebär att forskning och utbildning bedrivs i en miljö som präglas av ett hållbarhetsperspektiv. Linnéuniversitetet får goda omdömen i utvärderingen som Research Institutes of Sweden (RISE) utfört. Som elfte lärosäte av 37 har man klarat kravbilderna. I den tematiska UKÄ-utvärderingen om hållbar utveckling vid lärosätena fick Linnéuniversitetet omdömet att det finns en "väl utvecklad process för arbetet med hållbar utveckling inom utbildning". I självvärderingen ingår även en översyn av grundlärarprogrammets hantering av denna aspekt, vilken pekar på att hållbarhetsperspektivet tillgodoses i utbildningen. Programvärderingen från 2017 visar att övriga delmål upplevs vara väl uppfyllda: där 95 % av studenterna i mycket eller ganska hög grad menar att de har utvecklat kunskaper om den demokratiska värdegrunden, att 96 % i mycket eller ganska hög grad kan agera yrkesetiskt med hänsyn till klassrummets mångfald samt att 96% i hög eller ganska hög grad kan placera sin undervisning i ett samhälleligt och globalt sammanhang (96%).

Det finns en hel del kursinnehåll i programmet som handlar om att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter samt att göra bedömningar med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen i ett samhälleligt och globalt sammanhang. Ett uppmärksammat utvecklingsarbete handlar om att detta innehåll inte alltid är tydligt deklarerat i lärandemål, lärandeaktiviteter och examinationer. Framförallt handlar detta om lärandemål som beaktar skolan i ett ekonomisk och ekologisk hållbarhetsperspektiv men också om att i

yrkesutövandet beakta barns rättigheter, barnperspektiv och barns perspektiv. Det bör säkerställas att områdena också explicit finns med i lärandemål, examinationsuppgifter och litteraturlistor. Detta utvecklingsområde har blivit uppmärksammat i olika kurs- och programvärderingar, och utgör ett utvecklingsområde inom NLU. Det finns dock som påpekat i denna analys och värdering en övergripande universitetsmiljö med ett uttryckt hållbarhetsperspektiv som studenterna genomför sin utbildning inom. I framförallt VFU-kurserna kan studenterna även omsätta och pröva att göra bedömningar utifrån målets olika delaspekter. Det är också i dessa kurser som studenterna i handling examineras för sin värderingsförmåga och förhållningssätt gentemot elever och personal.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Arbetet med jämställdhet ryms under begreppet lika villkor, där även mångfald, jämlikhet, tillgänglighet och likabehandling inkluderas. Vid Lnu finns sedan 2017 också en övergripande plan för jämställdhetsintegrering. I denna beskrivs tio problemområden utifrån vilka man formulerat en rad mål, som exempelvis att "säkerställa ett systematiskt jämställdhetsintegrerat rekryteringsarbete", "att studenter oberoende av bland annat kön och klass ska medvetandegöras och stärkas i att göra andra utbildningsval än sådana som deras kön och klassdisposition predisponerar dem till", och "bild- och textmaterial ska spegla mångfalden bland studenter och personal". Till varje mål knyts aktiviteter, ansvar och tidsplan. Planen i sin helhet är en viktig utgångspunkt för arbetet med lärarutbildningen.

För att göra utbildningen mer attraktiv för både män och kvinnor granskas digitalt och tryckt annonseringsmaterial. I marknadsföringen förmedlas ett jämställdhetsperspektiv genom text och bild, vilket innebär att såväl män som kvinnor adresseras och representeras som studenter vid utbildningen och som blivande lärare. Inriktningen mot fritidshem har de senaste åren (programstart 2015-2017) haft en könsfördelning på mellan 33-50 % män och mellan 50-67 % kvinnor. Det är en relativt jämn könsfördelning som ger en signal om att utbildningen och yrket attraherar både män och kvinnor.

I beredande och beslutande organ som NLU ansvarar över praktiserar en aktiv jämställdhetspolicy. Detta gäller både student- och lärarrepresentation. Vad beträffar fördelning av interna forskningsmedel inom Lnu har det konstaterats att detta på en strukturell nivå gynnar manliga forskare. I sin forskningsmedelsfördelning har NLU tagit särskild hänsyn i syfte om att stödja kvinnliga forskares karriärutveckling, bland annat genom fördelning av medel till nydisputerade lärare samt för att stödja docentmeritering. Jämställdhetsperspektivet avspeglas också i de lokala reglerna för hur kursplaner ska utformas genom att i litteraturlistan ska både författarens efternamn och förnamn anges för att synliggöra i vilken grad manliga och kvinnliga författare och forskare är representerade. Det finns också många exempel på litteratur som behandlar jämställdhet i litteraturlistorna.

Jämställdhetsperspektivet avspeglas i utbildningens utformning av undervisningen då lärarna i de flesta kurser skapar studiegrupper som utgör studenternas bas under kursens gång. Studiegrupperna skapas med en så jämn fördelning som möjligt utifrån kön så att såväl ett manligt och som ett kvinnligt perspektiv ska komma till uttryck. I vissa kurser (exempelvis i den allra första UVK-kursen på programmet) formulerar studenterna ett kontrakt som reglerar studiegruppsarbetet som t ex innebär att arbete ska fördelas jämnt (underförstått) oavsett kön, och att gruppens arbete ska präglas av ett respektfullt klimat där alla individer och allas röster är lika mycket värda.

Jämställdhetsperspektivet är framskrivet i lärarutbildningens utbildningsplaner som ett av fyra perspektiv som specifikt ska hanteras. I utbildningsplanen för inriktningen mot fritidshem är en av utgångspunkterna att: "*i lärarens uppdrag ligger att stödja och utveckla alla elever och elevers lika värde och villkor i skolan. Utbildningen ska därför utveckla studentens förutsättningar att verka i en skola präglad av mångfald genom att erbjuda kunskaper om barns och elevers olika livsvillkor relaterat till mångfaldsaspekter såsom kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder*". Dessa utgångspunkter har varit viktiga i skapandet av kurser och kursplaner. Ingen av inriktningens kurser innehåller specifika lärandemål som hanterar studentens

förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Detta innebär dock inte att detta område inte hanteras i utbildningen. I flera av kurserna arbetar studenterna istället mot mer övergripande mål som bland annat innefattar jämställdhetsaspekter.

Jämställdhetsperspektivet är således integrerat i programmets kurser även om det mer sällan uttrycks explicit i kursmålen utan istället ingår i de vidare begreppen mångfald, lika villkor, genus och allas lika värde. Indirekt finns perspektivet med i flera olika lärandemål som till exempel att: *"kunna medverka till att skapa en miljö för lärande som präglas av trygghet, lyhördhet, respekt och som möjliggör elevers delaktighet och inflytande"* (VFU1). Detta mål placerar jämställdhetsperspektivet i den pedagogiska verksamheten i ett större perspektiv. Efter fullgjord lärarutbildning måste studenten agera utifrån att varje elev har lika stort värde oavsett kön och ges lika stora möjligheter att utvecklas och lära. I sina handlingar måste studenten kunna visa ett aktivt stöd i utvecklingen av elevernas självkänsla men också kunna sätta värde på varje elevs olika sätt att uttrycka sig och samspela med andra, oavsett elevens kön och bakgrund. Ett exempel på hur studenterna konkret får arbeta med området hämtas från kursen Livsvillkor och sociala relationer (UVK 2) där ett lärandemål handlar om att: *"beskriva och problematisera hur barns och ungas skiftande livsvillkor kan påverka sociala relationer och identitetskapande i relation till interkulturella lärprocesser och samhällsliga aspekter"*. I kursen ingår föreläsningar och seminarier om bland annat normer/normalitet och genus. I studiegrupper diskuteras begrepp som klass, etnicitet och genus och hur det uttrycks i medier utifrån frågor som till exempel hur flickor/kvinnor, pojkar/män skildras i text och bild med avseende på bland annat stereotyper, föreställningar, kategoriseringar, normer och strukturer som finns i samhället. Kursmålet examineras genom en skriftlig individuell intersektionell analys som ska innehålla konkreta exempel på hur sociala skiktningssprinciper som exempelvis kön kan skapa en ojämlikhet för elever med koppling till makt, status och resurser. I uppgiften ingår också att visa hur olika skiktningssdimensioner både kan förstärka och försvaga varandra genom en överordnad eller underordnad position.

Värdering och analys

På en övergripande nivå är jämställdhetsperspektivet tydligt framskrivet i policydokument, strategier och riktlinjer som gäller för hela universitetet och också i de som specifikt rör lärarutbildningen. Perspektivet genomsyrar även olika typer av verksamhetsplaner, strategier för rekrytering, forskningsmedelsfördelning, sakkunnighetsgranskningar och liknande. Perspektivet ingår i det systematiska arbetet med mångfald som syftar till att alla ska ges lika villkor och bemötas med respekt. Samtidigt går det inte att säkerställa en absolut jämn representation av kvinnor och män i referenslistorna. Tillgång på relevant och aktuell forskning är mer avgörande än en jämn könsfördelning, även om denna faktor beaktas.

Exemplen ovan visar att jämställdhetsperspektivet, även om det inte är explicit utskrivet i lärandemålen, är något som genomsyrar alla delar av utbildningen. I VFU-kurserna får studenterna även rika tillfällen att omsätta det i praktisk handling. De studentutvärderingar som kontinuerligt genomförs ger också positiva signaler. Alumniekäten från 2017 visar att de tidigare studenterna har utvecklat goda kunskaper inom området. 86% av alumni menar att de har fått goda kunskaper i och verktyg att förankra den demokratiska värdegrunden i sin undervisning och 83% av alumni menar att de har fått goda kunskaper i att tillämpa ett jämställdhetsperspektiv i sin roll som lärare. Linnébarometern från 2017 visar att studenterna menar att utbildningen innehåller ett uttalat och konkret jämställdhetsperspektiv (91%). Studenterna upplever studiemiljön som fördomsfri och inkluderande (95%). I programvärderingen från samma år är det studenterna 96% av studenterna som menar att de i hög eller mycket hög grad utvecklat färdighet och förmåga att kunna tillämpa ett jämställdhetsperspektiv i rollen som lärare.

I utbildningen följs mål om studentens förmåga att kunna kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i skolverksamheten kontinuerligt upp av programrådsorganisationens kvalitetsarbete. I ett utvecklingsarbete som genomfördes av programrådet i syfte att säkerställa att studenterna ges möjlighet att nå alla examensmål inom ramen för utbildningens kurser identifierades att vissa examensmål återfanns i kurserna även om de inte alltid återfanns i kursplanernas mål. Bland annat gällde detta examensmålet som handlar om att visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Utvecklingsarbetet har resulterat i revideringar av kursplaner, i syfte att synliggöra och förstärka den typ av lärande kring jämställdhet som exemplen ovan visat prov på.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Grunden i utbildningens systematiska uppföljning utgörs av kursvärderingar. Värderingarna administreras i ett webbaserat system där vissa frågor är obligatoriska för alla kursvärderingar vid universitetet samt för kursvärderingar i samtliga lärarutbildningsprogram. I den obligatoriska standardenkäten finns även ett antal kursspecifika frågor som är kopplade till kursens specifika mål. De fakulteter som getts uppdrag att genomföra kurser i utbildningen har ansvar för kursvärderingarna. När värderingen är genomförd ansvarar kursansvarig för att kursvärderingsrapporten görs tillgänglig för berörda funktioner som undervisande lärare, nämnden, fakulteten, ansvarig prefekt och programråd (PR) samt för studenterna som genomförde enkäten. Kursvärderingsrapporten ska finnas i arkivet och kunna redovisas för de studenter som går kursen nästa gång.

Fakulteterna ansvarar för separata kursvärderingar medan PR har ett helhetsansvar för det systematiska kvalitetsarbetet. Centralt för arbetet med att kvalitetssäkra lärarutbildningen är årscykeln för verksamhetsplanering och verksamhetsuppföljning. PR skriver under våren en årsberättelse som är både verksamhetsuppföljande och verksamhetsutvecklande. Årsberättelserna ligger sedan till grund för arbetet med att ta fram en verksamhetsplan för NLU:s arbete kommande verksamhetsår. PR har rutiner för att följa upp att samtliga examensmål i utbildningen examineras under utbildningen. Vid större förändringar av kursplaner, vilka ansvaras för av respektive fakultet, granskar PR kursplanerna bl.a. i förhållande till examensmålen.

I PR:s arbete ingår också att via till exempel programvärdering, Linnébarometer och SCB:s alumnenkäter identifiera utvecklingsbehov, föreslå åtgärder, delta i uppföljning av effekter av vidtagna åtgärder, tillse att programvärderingar och kvalitetsarbete kommuniceras till studenter samt prioritera kvalitetsutveckling på bästa sätt. Den systematiska uppföljningen förstärks genom att rådet följer upp ovan nämnda utvärderingar och vid behov initierar utredningar och föreslår åtgärder i dialog med nämnden. PR genomför även kompletterande uppföljningar av utbildningen. Varje termin sedan 2012 genomförs en så kallad grundlärardag där samtlig undervisande personal bjuds in för att inventera och diskutera kvalitetsfrågor (kursansvariga förväntas delta). Vanligtvis består en del av dagen av gemensam information som gäller alla och därefter används en del av dagen för inriktningsvisa diskussioner.

Sedan 2014 genomförs även återkommande så kallade fokussamtal med studenter, där studenter bjuds in för en dialog om progression i utbildningen samt för att diskutera möjliga åtgärder för utveckling angående brister som PR identifierat. En grundläggande orsak till att fokussamtal infördes var de låga svarsfrekvenserna (ofta > 50 %) på digitala kursvärderingar. Samtalen har sedan 2017 hanterats av programkoordinatorerna/inriktningsansvariga. Dessa har även ansvar för att kontinuerligt samla kursansvariga för en träff varje termin. För fånga upp alla indikationer om kvalitet finns även andra vägar. Till exempel har det skapats programrelaterade arbetslag på en del institutioner för att initiera kvalitetsarbete av de indikationer som kommer till prefekt genom de olika kanaler som finns tillgängliga. Detta innebär att arbetslagen kan fånga upp återkommande aspekter och hantera dessa som övergripande ärenden.

Ett resultat av PR:s systematiska kvalitetsuppdrag är att PR vid flera tillfällen har föreslagit revideringar av utbildningsplaner till NLU. Alla utvecklingsbehov sammanställs i en årlig avrapportering till NLU i PR's årsrapport, som bl.a. ligger till grund för beslut om åtgärder och finansiering av NLU. NLU efterfrågar även information som kan innebära att PR behöver genomföra vissa genomlysningar av programmet. Till exempel genomförde PR en analys av självständigt arbete i programmet gällande studenternas prestationer och hur dessa har förändrats över tid. Resultatet visar att kvaliteten (gällande genomströmning och betyg) avsevärt har ökat från 2015 till 2017. PR har även kartlagt hur utbildningens olika kurser ger möjlighet till professionell progression. Kartläggningen ifråga visar på goda förutsättningar för studenterna att både öva på och provas på kunskaper och färdigheter i kommunikation, ledarskap och ämnesdidaktik.

Genomströmning och studentstöd

Genomströmningen vid utbildningen får anses som god. Kvarvaronivån för studenter som påbörjade utbildningen 2011-2014 är högre än för riket i stort. Genomströmningen för riket är 71-77% för tidsperioden, medan genomströmningen vid Lnu under samma tidsperiod ligger i snitt på 85%. Uppgifter om kvarvaro i programmen används som en av flera parametrar i underlag till nämndens beslut om programutbud och platser. I de fall där det framkommer stora avvikelser i kvarvaro analyseras materialet vidare i syfte att

kartlägga grunden till avvikelserna. PR diskuterar studentantalet regelbundet, t.ex. inför nämndens beslut om programutbud och platser, vid genomgång av genomförda fokussamtal och i samband med analys av programvärderingar, Linnébarometern etc. Studenter som funderar på att avbryta sina studier erbjuds ett samtal med studie- och yrkesvägledare och ibland kan dessa samtal leda till att studenten blir kvar på utbildningen eller tar ett studieuppehåll. I de fall studenten väljer att avbryta sina studier ber vägledaren studenten att fylla i en avbrottsblankett för att synliggöra olika orsaker till studieavbrott.

För studenter med funktionsvariationer finns möjligheten att erhålla pedagogiskt stöd under studietiden. Stödåtgärderna är individuella och syftar till att studenter med olika funktionsvariationer ska komma i en jämförbar situation med studenter utan någon funktionsvariation. Studenter med funktionsvariationer som är i behov av pedagogiskt stöd ansöker om detta via den nationella webbportalen www.nais.uhr.se. Med ansökan bifogas ett medicinskt intyg som styrker funktionsvariationen. Samordnarna på Studerandeavdelningen har därefter ett kartläggande samtal med studenten, vilket mynnar ut i ett beslut om pedagogiskt stöd samt rekommendation om anpassning i studiesituationen. Exempel på stödåtgärder/anpassningar är anteckningsstöd, kurslitteratur i anpassat format (talböcker, punktskrift), mentorstöd, extra handledning i samband med examensarbete samt anpassad examination. Andra anpassningar kan vara tillgång till höj- och sänkbart bord, kontorsstol och tillgång till portabel hörslina. Studenten ansvarar för att i god tid informera berörda lärare om de pedagogiska stödåtgärderna och rekommendationer gällande examinationsform. Samordnaren på studerandeavdelningen är ett stöd i kontakten med lärare om studenten så önskar. Studenten avgör vilken personal som ska informeras. Det förekommer också att samordnaren involveras i planeringen av den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ett generellt stöd som erbjuds alla studenter när det gäller akademiskt skrivande och studieteknik är handledning via Studieverkstaden vid universitetsbiblioteket. Här kan man få hjälp med planering av sina studier, lässtrategier och anteckningsteknik och frågor som rör skrivprocessen i olika sammanhang: textstruktur, texters tydlighet och referenshantering. Alla har också möjlighet att via Universitetsbiblioteket gratis ladda ner talsyntes- och rättstavningsprogram. Dessutom ordnar Studenthälsan gruppaktiviteter om t.ex. prokrastinering och att våga tala, som stöd för studenterna att kunna genomföra sin utbildning på ett effektivt och positivt sätt.

Studenters i vissa fall bristande förmåga att uttrycka sig i skrift är ett utvecklingsområde som ägnas mycket uppmärksamhet. Tidigare läraromdomen, studentomdomen och låg genomströmning på kurser i självständigt arbete signalerade att utbildningen inte i tillräcklig grad, och i förhållande till studenternas förkunskaper, rustade alla för att klara det akademiska skrivandet. På programrådets initiativ tillsattes 2014 en grupp, ledd av dekan för NLU och med representanter från utbildningens olika programråd och från Studieverkstaden, som skulle arbeta med frågor om språkstöd. Detta har bl. a. resulterat i skriften *Liten guide för akademiskt skrivande* som fortlöpande implementeras och revideras, utarbetandet av ett ramverk för hur progressionen i det akademiska skrivandet ska kunna säkras och påbörjad fortbildning av kursansvariga och lärare för utveckling av kunskap och samsyn om studenters skrivande (och läsande). Filmat material för kursansvariga och studenter med utgångspunkt i ramverket är under utveckling.

Till slut kan nämnas att utbildningen har tydliga rutiner för de fall där studenter riskerar att underkännas i VFU. I dessa fall upprättas en kommunikation mellan VFU-handledare, besökande lärare, examinator, studievägledare och VFU-koordinator med syftet att ge studenten tydlig vägledning från ett eventuellt underkännande till en om-VFU.

Samarbete kring kvalitetsarbete

Som ett led i det långsiktiga kvalitetsarbetet sker sedan ett antal år också ett nätverkssamarbete tillsammans med fyra andra lärosäten – Malmö universitet, Göteborgs universitet, Linköpings universitet och Karlstad universitet – med fokus på självständiga arbeten i lärarutbildningen. De två senaste träffarna har ägt rum vid Lnu. Våren 2016 var temat för träffen bedömningskriterier och hösten 2017 prövades en peer-review-modell då fem arbeten per lärosäte, från lärarutbildningens olika inriktningar, gemensamt granskades och diskuterades. Diskussionerna fördes utifrån en rad olika aspekter som aktualiserats vid läsningen, men granskningen tog också särskilt avstamp i två av målen i examensordningen (motsvarande andra och tredje målet i denna självvärdering). Vad som framför allt kunnat konstateras är att svagheter i uppsatserna – som relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund och argumentationen gällande metodanvändning i relation till den egna studien – i hög grad är desamma vid samtliga lärosäten. Olika sätt

att hantera dessa problem ventileras och den positiva effekten av mötena handlar framför allt om att man inspireras av varandras framgångsfaktorer och tar med sig denna inspiration hem till respektive lärosäte. Det som väckt intresse vad gäller arbetssättet vid Lnu är inte minst den verksamhetsintegrerade profilen och hur denna har potential att främja just relationen mellan beprövad erfarenhet och vetenskaplighet, i det självständiga arbetet men också vad gäller studenternas måluppfyllelse och utveckling till kompetenta lärare i stort.

Värdering och analys

Som beskrivits ovan finns ett väl utarbetat system för att hantera uppföljning, utvärdering och återkoppling. Vissa problemområden har dock identifierats och ett sådant är att relationen mellan NLU som ansvarar för helhet och progression och fakulteter som ansvarar för genomförande av kurser, måste stärkas så att de samlade resurserna används på bästa sätt. Vid de flesta lärosäten som anordnar lärarutbildningar är ett flertal fakulteter, nämnder, institutioner och samordnande organ inblandade. Divergens i organisationen av lärarutbildningar är alltså inget ovanligt, men här finns en problematik man kontinuerligt behöver vara observant på.

PR har behandlat frågan om återkoppling av kursvärderingar i bland annat fokussamtal med studenter och på grundlärardagar. I framför allt studentsamtalen framgår att de värderingar som gjorts av tidigare kurser inte i tillräckligt stor utsträckning delgivits de studenter som utfört värderingen men att den i hög grad kommunicerats till de studenter som påbörjar kursen. Utifrån samtliga dialoger har rådet framfört till nämnden att formen på och innehållet i kvalitetsvärderingarna bör förändras för att skapa större motivation hos studenterna att såväl besvara dem som ta del av dess resultat. Den digitaliserade kursutvärderingen framstår inte som ett produktivt verktyg för studenter att delge sina upplevelser av kursen då frågeställningarna är alltför generella och inte upplevs vara knutna till den aktuella kursen. Som ett alternativ till digitala utvärderingar finns önskemål hos studenterna att få göra muntliga utvärderingar tillsammans med lärare och studiekamrater (fokussamtal). Här kan tilläggas att universitetet för närvarande gör en översyn av systemet för kursvärderingar, såväl avseende deras innehåll som hur de på ett effektivare sätt kan bidra till säkring och utveckling av kvalitet.

Den halvtidsutvärdering av försöksverksamheten med övningsskolor som UKÄ genomförde 2016 visar en rad positiva effekter. Bland annat har det kollegiala lärandet utvecklats för handledare, studenter och högskolans lärare och närhet och flöde mellan huvudmän, skolor och lärosätet har ökat. Utvärderingen pekar också på behov av utveckling av hur studenters examenarbete kan kopplas till övningsskolorna och av praxisnära forskning i relation till övningsskolorna. Ett område som är nödvändigt för PR och NLU att hantera framöver är frågan om hur de positiva erfarenheterna av försöksverksamheten med övningsskolor med verksamhetsintegrering kan implementeras på lämpligt sätt på båda campus. Dock finns ytterligare behov av att undersöka hur fältstudiedagar respektive VI-dagar utnyttjas, kurslärares möjligheter att delta i programutvecklande arbete, och att ytterligare undersöka vilka mål studenterna främst underkänns på under VFU.

Studentperspektiv

Studentperspektivet och studenternas möjlighet till inflytande i utbildningen kan beskrivas i följande tre punkter: 1, Studenternas formella inflytande 2, Studenternas tillgång till information 3, Studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik gällande utbildningens genomförande.

Studenternas formella inflytande utövas på alla nivåer inom universitetet. De är representerade i universitetsstyrelsen samt i samtliga fakultetsstyrelser. De är också representerade i NLU genom tre representanter. I programrådet för grundlärarprogrammet finns en studeranderepresentant från respektive inriktning. Under alla år har PR haft lätt att engagera studenter. Dessa representerar såväl utbildningarna i Kalmar som Växjö. Enligt PR har dessa studenter stor betydelse genom att studentperspektivet återfinns i samtliga beslut som fattas. Det åligger studentkåren att utse studentrepresentanter, men vid behov av att rekrytera studenter frågar programrådet berörda studentgrupper.

Studenternas tillgång till information är en förutsättning för att de ska kunna ta en aktiv roll i att utveckla utbildningens innehåll och genomförande. Det är ett känt problem att informationsspridning ofta är svårt i alla organisationer, vilket inte minst gäller i grundlära­r­pro­gram­mens decentraliserade utbildning vid Lnu. Ut­bil­ningssamordnaren för grundlära­r­pro­gram­met vid NLU:s kansli ansvarar för att studenterna vid starten av utbildningen får en omfattande information som utbildningens organisering, olika organ och vilket stöd som finns. Informationen samlas även på en särskild programsida för programmet på lärplattformen Moodle innehållande all gemensam information gällande t.ex. utbildningsplaner, VFU och hur utbildningen är organiserad. Alla kurser i programmet använder MyMoodle och där finns uppgifter om den specifika kursen som tex schema (tillgängligt senast en månad innan kursstart) och listor över vilka som är kursansvariga/examinatorer för respektive kurs. Ut­bil­ningssamordnaren är av central betydelse för studenterna som en kontaktperson, framför allt inledningsvis men även senare i utbildningen och kontaktas ofta av studenterna när de har frågor kring utbildningens genomförande. Ett exempel på betydelsen av en tydlig organisation där studenterna har kunskap om vem de kan vända sig till är när utbildningssamordnaren kontaktades av en grupp studenter gällande en värdegrundsfråga där ett par andra studenter i sociala media hade gett uttryck för främlingsfientliga åsikter. Efter att utbildningssamordnaren informerat kursansvarig för UVK 2 kunde examinationsuppgiften fokusera denna och angränsande problematik, vilket studentgruppen i ett uppföljande samtal upplevde som positivt.

Studenternas möjlighet att ge uttryck för kritik. Såsom föreskrivs i Högskoleförordningen 1 kap 14 § ges studenterna möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på en genomförd kurs. Detta sker genom en webbaserad, centralt utformad och med automatik utskickad kursvärdering. Flertalet av frågorna i enkäten är fasta, men möjlighet finns att bifoga så kallade tilläggsfrågor vilka kan riktas direkt mot den aktuella kursen. Kursvärderingarna sammanställs centralt där redovisning av såväl fasta som öppna frågor ges till kursansvarig lärare. Denne har som uppgift att skriftligen delge såväl prefekt som studenterna i den aktuella kursen sin analys av vad som framkommit i kursvärderingen men också eventuella åtgärder inför nästkommande kurstillfälle vilka också ska delges kommande studentkull. Ett problem är den genomgående låga svarsfrekvensen på de webbaserade kursvärderingarna och förklaring till detta kan vara kursvärderingströtthet. De centralt utformade kursvärderingarna upplevs också omfattande. Detta har medfört att kompletterande metoder för kursvärdering har utvecklats. Som exempel genomförs i många kurser avstämningar i form av samtal eller att studenterna får i uppgift att skriva tankar om veckan vilka sedan diskuteras i början av efterföljande vecka. Studenterna kan också påverka kursens upplägg och deadlines för inlämningar inom rimliga gränser. Studenterna kan även, utifrån sina erfarenheter från exempelvis övningsskolorna, påverka innehåll i verksamhetsintegrerade uppgifter. Som exemplen visar kan sådana alternativa utvärderingar leda till omedelbar kvalitetshöjning men också till mer långsiktig sådan.

Vid återkommande tillfällen har dessutom studentrepresentanter, eller lärare som är nyutexaminerade vid Lnu, deltagit vid grundlära­r­da­gar och berättat om sina sammanfattande intryck av utbildningen. De, positiva såväl som negativa, synpunkter som framkommit har varit av stort värde för PR:s kvalitetsarbete i förhållande till student- och arbetslivsperspektiv.

Värdering och analys

Beskrivningarna ovan visar att det finns ett välutvecklat formellt system för studentinflytande inom ramen för programmet. Detta innebär inte enbart delaktighet i beredning och beslutsfattande, utan även vid framtagande/revideringar av kursplaner genom närvaro i PR. Exempelen ovan visar att även formativa värderingar görs, dvs studenterna ges (viss) möjlighet till inflytande över den egna utbildningen den vägen. Detta styrks av programvärderingarna som visar att 100 % av studenterna anser att de har fått möjlighet att utvärdera varje kurs och 91 % anser att de har blivit bemötta på ett positivt och respektfullt sätt. 40 % av studenterna menar att deras synpunkter på utbildningen beaktas, vilket kan förklaras med att studenterna informerats om vilka förändringar som gjorts när kursen startar nästa gång med en ny studentgrupp. Sammantaget pekar dock resultaten från programvärderingarna på att det finns ett behov att utveckla systemet med återkoppling till studenterna om vilka åtgärder som vidtagits utifrån resultaten av kursvärderingar. Det skulle också kunna leda till att fler studenter deltar i kursvärderingarna.

Programrådet för grundlära­r­pro­gram­met (PR) har även identifierat problemen med den låga svarsfrekvensen på kursvärderingarna och har därför initierat terminsvisa fokussamtal med studentrepresentanter för respektive antagningskull att utvärdera inriktningen. Fokussamtalen har sedan

2015 genomförts terminsvis och från och med 2017 är programkoordinator/inriktningsansvarig för respektive inriktning av programmet som bjuder in till samtalen. Fokussamtalen avrapporteras såväl skriftligt som muntligt till PR utifrån en numera utprovad mall. PR jämför med tidigare års fokussamtal och avrapporterar till prefekter och kursansvariga samt gör en programgenomlysning med förslag till åtgärder, vilka skickas till dekan för NLU. Ett exempel på vad som tagits upp på fokusgruppsamtal under 2017 är att området betyg och bedömning efterlyses av studenterna som innehåll i ämneskurser och inte bara under inledande och avslutande UVK. Som ett resultat av detta pågår ett arbete för att samordna området betyg och bedömning genom hela utbildningen.

Arbetsliv och samverkan

Förberedelse för arbetslivet

För att utbildningen ska ge en god förberedelse för arbetslivet ges kontinuerligt inslag där arbetslivsperspektivet berörs. I stort sett varje kurs har en rubricering som indikerar att kursinnehållet har en stark relation till fritidshemmets verksamhet. I de enskilda kurserna återkommer innehåll som medverkar till att utveckla studenternas beredskap inför arbetslivet i grundskolans verksamhet. Redan i den första kursen (UVK 1) ges en introduktion till skolan och fritidshemmet som arbetsplats och samhällelig institution. I Fripo 1, 4 och 5 betonas särskilt professionen grundlärare i fritidshem, dess uppdrag och ansvar samt fritidshemmets didaktik. UVK 6 och 7 framhåller det professionella läraruppdraget samt samverkan med andra professionella grupper.

VFU-kurserna utgör den del av utbildningen där studenternas förberedelser inför arbetslivet ställs på sin spets. Det är därför av mycket stor vikt att studenterna, under dessa 20 veckor av utbildningen, ges rika tillfällen att introduceras i yrket under ordnade former och med kvalificerad handledning. VFU-koordinatorerna ser till att studenten, genom hela utbildningen, får varierade VFU-placeringar på nya skolor vid tre av fyra VFU-perioder. Därutöver har studenten möjlighet att, i den tredje VFU-perioden, välja att göra VFU utomlands. Varje student får besök av lärare från universitetet (ämnesdidaktiker eller allmändidaktiker beroende på VFU-kursens fokus) vid alla VFU-perioder förutom vid utlands-VFU då särskilda regler gäller. Under besöken genomförs observationer av studentens arbete samt trepartssamtal där student, handledare och besökande lärare deltar.

Samtliga mål i de olika VFU-perioderna beskrivs i VFU-ramverket. De olika målen är sorterade utifrån två perspektiv på yrkeslärande. För det första utifrån ett åskådarperspektiv där studenternas lärande till stor del utgörs av att reflektera och argumentera kring egna och andras handlingar i den pedagogiska praktiken. För det andra utifrån ett deltagarperspektiv där utbildningens roll är att föra studenten allt längre in i en yrkespraktik och yrkesgemenskap genom att försätta dem i praktiska situationer och med tiden ge dem ett allt större ansvar i verksamheten. Målen är utarbetade utifrån grundlärarutbildningens examensbeskrivning och i relation till utbildningens strukturplan och utgör centrala och avgörande kunskaper för att kunna utöva såväl ett kvalificerat som hållbart lärararbete. Ett av målen hanterar specifikt social hållbarhet i förhållande till yrket. Här ges studenterna möjlighet att reflektera över hur man skapar ett hållbart lärararbete genom att upprätta en balans mellan egna intentioner och faktiska villkor för verksamheten. Målet tillkom i dialog med företrädare för verksamheten utifrån utgångspunkten att universitetet inte enbart kan nöja sig med att producera skickliga lärare utan också måste skapa förutsättningar för att de stannar kvar i yrket över tid.

Ytterligare exempel på förberedelser för arbetslivet och på den relation som finns mellan lärarutbildningsprogrammen och regionens skolhuvudmän är Lnu's deltagande i det nationella projektet försöksverksamhet med övningsskolor genom grundlärarprogrammet i Kalmar. Försöksverksamheten bedrivs genom verksamhetsintegrering (VI) där studenterna vistas på särskilt utvalda skolor (övningsskolor) två dagar varannan vecka genom hela utbildningen. Verksamhetsintegreringen innebär ett nära samarbete mellan universitet och skolhuvudmän. Från hösten 2019 är organisationen för Grundlärarprogrammet i Kalmar fullt utbyggd. Den innebär då en samverkan med 24 skolor och cirka 58 lärararbetslag. Totalt cirka 280 studenter och lika många VI-lärare. VI-utbildningen innefattar också en medveten och intensiv samverkan med cirka 42 rektorer och fyra skolhuvudmän. Under studenternas sista VFU genomför de "skolövertagning" vilket innebär att studenten ensam, eller i grupp, tar över sin handledares arbetsuppgifter under två veckor. Denna form av förberedelse för arbetslivet är Lnu ensamma om. NLU bedriver för närvarande ett forskningsbaserat utvecklingsarbete i syfte att tillvarata projektets erfarenheter i övriga

program och på så sätt skapa en närmare samverkan och verksamhetsintegrering mellan förskole- och skolverksamhet och universitet i alla lärarprogram vilket via oberoende utvärderingar bedöms vara en framgångsfaktor för studenternas professionsutveckling under utbildningstiden. Preliminära resultat från pågående följeforskning visar att VI-profilen inte endast bidrar till fler kopplingar mellan teori och praktik, utan även till att studenterna får rikliga och fördjupade erfarenheter av olika skolor/handledare/arbetslag/elevgrupper som de kan jämföra under utbildningen. Slutligen visar resultaten även en ökad trygghet i lärarrollen hos studenterna, vilket skulle kunna mildra den "praxischock" många nya lärare upplever under den första tiden i yrket.

Förändringar i arbetslivet

Omvärldsbevakningar görs på olika vis. Ett sätt är att integrera externa ledamöter (rektorer och lärare) i programråd och projektgruppen för övningsskolor. Detta är ett bra sätt att aktualisera förändringar i samhället som påverkar arbetet i fritidshem och skola. Nya företeelser i samhället kräver utveckling av ny kunskap. I utbildningsplanen anges till exempel att utbildningen ska verka för ett arbete i en mångkulturell skola och att bland annat frågor om etnicitet och interkulturalitet ska behandlas. Studenter inom grundlärarprogrammets samtliga inriktningar vid studieort Växjö och Kalmar har från och med höstterminen 2013 får en allmän introduktion i interkulturella frågor i fyra UVK-kurser. Studenter antagna till studieort Växjö ges möjlighet att välja en fördjupning benämnd Interkulturell fördjupning för grundlärare, vilket innebär att de två sista VFU-perioderna sker i skolor med mångkulturell prägning samt självständigt arbete skrivs inom det interkulturella området.

VFU utgör självklart återkommande tillfällen för studenten att i skarpt läge utveckla interkulturell kompetens. Flera av målen, framför allt de inom domänen relationell/kommunikativ kompetens, ställer krav på att studenten ska utveckla ett förhållningssätt där varje barns uttryck, oavsett bakgrund, ska ges värde. Sedan 2016 pågår ett utvecklingsarbete med att implementera och stärka det interkulturella utbildningsinnehållet i lärarprogrammen. I det uppdrag NLU gett till medarbetare med kompetens på området ingår att utreda olika teoretiska perspektiv och ge förslag på vilken interkulturell kompetens (exempelvis kulturell, språklig och relationell) studenter behöver för att verka i och utveckla skolan i det mångkulturella samhället samt arbeta fram en tydlig progression mellan utbildningarnas olika kurser.

En annan förändring som starkt påverkar verksamheten i skolan är digitaliseringen av samhället. Utbildningen förbereder även för att studenterna ska kunna vara förberedda för en sådan verksamhet. I utbildningsplanen anges att kunskap och färdigheter om digitala verktyg och olika mediers roll för den pedagogiska verksamheten integreras i såväl ämnesstudierna som i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Under VFU-perioderna får studenterna möjlighet att ta del av de digitala redskap som används i verksamheten. Ett mål i VFU-ramverket anger att studenten ska "kunna reflektera över användning av digitala verktyg i relation till elevers lärande". Populärkultur samt digitala mediers betydelse för undervisning i fritidshemmet och för elevers lärande problematiseras bland annat i Fripo2, 4 och 5. Utveckling av studenters digitala kompetens i yrkesutövningen är också ett utvecklingsarbete som omfattar tolkningar av vad de nya formuleringarna i skolans läro- och kursplaner betyder i praktiken. NLU har för det kommande året även avsatt medel för ett kvalitets- och utvecklingsarbete med syfte att öka studenternas förmåga att använda digitala verktyg i den kommande yrkesutövningen.

När omvärlden ändras så måste även det fritidspedagogiska området i utbildningen ändras. Under 2016 kom ett nytt läroplanskapitel för fritidshemmet. Samtidigt fick fritidshemmet ett förtydligat undervisningsuppdrag att ge alla elever möjlighet att utveckla sju förmågor inom fyra kunskapsområden (språk och kommunikation, skapade och estetiska uttrycksformer, natur och samhälle samt lekar och fysiska aktiviteter). Dessutom har digitaliseringen förts in i läroplanen för hela grundskolan. Det finns sålunda ett kontinuerligt och här uppmärksammat behov av kursutveckling av i detta fall det fritidspedagogiska området.

Samverkan mellan Lnu och region

Tillfällen till samverkan mellan Lnu, arbetsliv och övrig region ges på flera vis. Ett exempel är när universitetet inför VFU-kurser inbjuder till informationstillfällen för VFU-handledarna samt när VFU-handledarutbildning erbjuds. En ny handledarutbildning (7,5 hp), med utgångspunkt i VFU-ramverket, initierades 2013. Utbildningen ges varje termin på båda campus. Hittills har över 400 grundskollärare, lärare i fritidshem och förskollärare genomgått utbildningen. Flera skolor har dessutom köpt kursen som uppdragsutbildning och

låtit alla sina lärare delta. Ett annat tillfälle för samverkan är de VFU-konferenser som anordnas av lärarutbildningskansliet varje år. På dessa konferenser deltar rektorer och VFU-samordnare från samtliga VFU-skolor i regionen. Genom VFU-besök ges dessutom återkommande tillfällen för universitetslärarna att utveckla en samverkan med personal i skolan samt en förståelse för verksamheten på fritidshemmen. Därmed skapas förutsättningar för lärarna att bland annat utforma och genomföra kurser så att de blir relevanta för arbetslivet.

Arbetslivets inflytande över utbildningen säkras genom att representanter för verksamheten deltar i såväl NLU:s som i programrådets arbete. Därutöver har NLU i uppdrag att samordna, utveckla och kvalitetssäkra regional samverkan inom förskole- och skolområdet. Regionalt utvecklingscentrum (RUC) vid universitetet, samordnar frågor och uppdrag som rör samverkan med regionens skolhuvudmän samt nationella uppdrag via Skolverket. Det årliga arrangemanget med Linnédialogen, dit regionens skolchefer inbjuds för att diskutera angelägna skolutvecklingsfrågor är ett exempel på vår ambition att fånga regionens skolrelaterade frågor. Regionalt utvecklingscentrum fungerar också som nav för NLU:s stöd till 22 skolrelaterade nätverk som leds av universitetets lärarutbildare. I dessa olika nätverk möts lärarutbildare och deltagare från skolväsendet. Genom nätverken kan exempelvis lärare som ämnesföreträdare på sin skola få möjlighet till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Ett exempel på ett sådant nätverk är Nätverket Självständigt arbete i praktisknära utveckling och Nätverket för fritidslärare. De övergripande syftet med nätverken handlar om att knyta inriktningen mot fritidshem närmare den verksamhet och den profession till vilken utbildningen leder, att diskutera och utveckla det fritidspedagogiska ämnesområdet i utbildningen samt att spegla ett antal aktuella utvecklingsområden som väckts av både lärare och studenter.

Fakulteten för Samhällsvetenskap (FSV) har inrättat ett Centrum för skolutveckling och pedagogiskt ledarskap för att möta en förväntad expansion av kompetensutveckling för lärare och skolledare. Centrumbildningen skapar en tydlig infrastruktur för att möta dessa behov och en ökad möjlighet att involvera flera lärare i uppdragsverksamhet. FSV vill också skapa tydliga incitament och goda förutsättningar för lärare, forskare och studenter att utveckla arbetet med samhällslig drivkraft. Man tänker bland annat verka för att anställa fler adjungerade adjunkter för medverkan i olika former av samverkansuppdrag för att stimulera ett utökat samarbete mellan universitetet och externa aktörer och för att få tillgång till specifik kompetens. Man vill dessutom att samverkansuppdraget ska tydliggöras i universitetslärarnas individuella tjänsteplanering. Även deltagande institutioner i utbildningen uppmärksammar samverkansarbetet.

Värdering och analys

Sammantaget är bilden att utbildningen har en hög grad av användbarhet och ger studenten beredskap inför arbetslivet vilket också styrks av de utvärderingar som har genomförts. Senaste programvärderingen visar att 91 % av studenterna menar att de i mycket hög eller ganska hög grad utvecklat kunskaper om den verksamhet som utbildningen syftar till samt att 95 % av studenterna menar att utbildningen i mycket eller ganska hög grad förberett dem för arbetslivet. 87 % menar att de skulle vilja rekommendera andra att gå samma utbildning. Resultat från SCB:s senaste alumnienkät 2017 riktad mot de studenter i riket som tog examen 2014 och 2015 och som alltså befunnit sig i arbetslivet 2-3 år visar att de studenter som gått utbildningen vid Linnéuniversitetet skiljer sig positivt från studenter i riket vad gäller uppfattningar om utbildningens relevans för arbetslivet. På en övergripande fråga om huruvida utbildningen i mycket eller ganska hög grad förberett dem för yrkets innehåll och uppdrag svarar 92 % av studenterna att så är fallet (jfr. 85 % i riket). På mer specifika frågor svarar 100 % att undervisningen gett dem goda kunskaper för den verksamhet som utbildningen syftar till (90 % i riket), 92 % att utbildningen hjälpt dem att reflektera över sin roll som lärare i undervisningssituationen (85 % i riket) och 92% att agera som pedagogisk ledare för individen och gruppen (84% i riket).

Det finns en beredskap för att möta samtida förändringar, men det krävs också extra resurser för att utveckla vissa områden. Tre pågående och stora utvecklingsarbeten som finansieras av NLU är exempel på detta. Det första fokuserar utveckling av studenters digitala kompetens i yrkesutövningen och omfattar tolkning av vad de nya formuleringarna i skolans läro- och kursplaner betyder i praktiken, vilka krav de ställer på lärare samt förslag på insatser som behövs inom utbildningen. Det andra pågående utvecklingsarbetet handlar om utveckling av interkulturell kompetens och om skolan i det mångkulturella samhället. Utifrån resultaten från en genomförd utredning om vilken interkulturell kompetens blivande lärare behöver, kommer det fortsatta arbetet att fokusera på implementering av lärandemål, examinationer samt progressionslinjer. Och för det

tredje om att vidareutveckla projekterfarenheterna inom VI-profilen till reguljär verksamhet för att på så sätt stärka professionalismen för samtliga grundlärarstudenter med inriktning mot arbete i fritidshem.